

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет
Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки
(назва кафедри)

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему: «Пейзаж «Між війною та молитвою» (олійний живопис) у художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору для людей, постраждалих від війни»

Коваль Дарії Петрівни
(прізвище, ім'я та по батькові здобувачки повністю)

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет

Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувачки, к.н.н., доц.

Олена САФРОНОВА

« _____ » _____ 2024 року

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА
ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

«Пейзаж «Між війною та молитвою» (олійний живопис) у художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору для людей, постраждалих від війни»

(назва)

Виконала здобувачка групи ОМ-20-1

Коваль Дарія Петрівна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 023 – Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація

ОПП: Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація

Керівник: Олександр КАЩЕНКО

(ім'я та прізвище)

д.т.н., професор

науковий ступінь, вчене звання

Керівник: Наталя ПЛІСС

(ім'я та прізвище)

СТ. ВИКЛ.

науковий ступінь, вчене звання

Рецензент: _____

(прізвище, ініціали,)

науковий ступінь, вчене звання

Київ 2024 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет Архітектурний

Кафедра Образотворчого мистецтва і архітектурної графіки

Рівень вищої освіти перший бакалаврський рівень

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

(шифр і назва)

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація»

(шифр і назва)

ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. завідувачки кафедри
образотворчого мистецтва і
архітектурної графіки

к.т.н., доц. Олена САФРОНОВА

« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА АТЕСТАЦІЙНУ РОБОТУ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Коваль Дарія Петрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Пейзаж «Між війною та молитвою» (олійний живопис) у художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору для людей, постраждалих від війни»

2. Керівники роботи: Кащенко Олександр Володимирович, д.т.н., проф., Плісс Наталя Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом вищого навчального закладу від «11» червня 2024 року, №1018/2

2. Термін виконання студентом роботи 15.02.2024 – 26.06.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: формулювання теми, етюд, графічні матеріали щодо інтер'єру приміщення

4. Зміст атестаційної роботи першого бакалаврського рівня вищої освіти (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретичні та історичні засади образотворчого мистецтва, стильові особливості пейзажу. Історія та сучасна практика художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів реабілітаційних просторів. Засоби, прийоми, композиційне рішення пейзажного живопису.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): аналіз світового та українського створення пейзажу, аналіз світового та українського досвіду художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору, художня картина, ситуаційний план, генеральний план, план будівлі, фасади та розріз будівлі, план приміщення, план приміщення з меблями, план підлоги, план стелі та освітлення, розгортки по стінам, візуалізація приміщення.

6. Керівники розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Кащенко О.В., д.т.н., проф.</i>	<i>15.02.2024</i>	
2	<i>Плісс Н. А., ст. викл.</i>	<i>15.02.2024</i>	

7. Дата видачі завдання 15.02.2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Видача завдання</i>	<i>15.02.2024 –</i>	
2	<i>Збір матеріалу</i>	<i>15.02.2024 – 21.02.2024</i>	
3	<i>Виконання етюду та клазури</i>	<i>22.02.2024 – 01.04.2024</i>	
4	<i>Розробка та оцінка ескізу</i>	<i>02.04.2024 – 25.04.2024</i>	
5	<i>Розробка художньої роботи в матеріалі та графічної частини</i>	<i>26.04.2024 – 17.06.2024</i>	
6	<i>Розробка текстової частини</i>	<i>22.02.2024 – 19.06.2024</i>	
7	<i>Перевірка на плагіат</i>	<i>20.06.2024</i>	
8	<i>Передзахист</i>	<i>21.06.2024</i>	
9	<i>Оформлення експозиції і підготовка доповіді</i>	<i>22.06.2024 – 25.06.2024</i>	
10	<i>Захист роботи</i>	<i>26.06.2024 – 27.06.2024</i>	

Здобувачка _____ Коваль Д.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Кащенко О.В.
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Плісс Н. А.
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Дослідження бакалаврської роботи присвячено розкриттю історичного досвіду, еволюції та особливостей пейзажного живопису, створення живописної картини в реабілітаційний простір, а також поняття нормативних засад художньо-декоративного оздоблення та проектування інтер'єру в реабілітаційному просторі, та його вплив на психоемоційний стан пацієнтів та персоналу. У дипломній роботі надані результати сучасних тенденцій в художньо-декоративному оздобленні інтер'єрів реабілітаційних просторів. Виявлено, що новітні течії в оздобленні інтер'єрів реабілітаційних просторів відповідають сучасним напрямкам мінімалізму, еко- та біо-дизайну, які впливають на психоемоційний стан пацієнтів.

Визначено, що комфорт та естетичне сприйняття інтер'єру буде залежати від функціональної організації простору та ергономічності, художнього акценту, лаконічності, кольорової гами, вибору матеріалів, елементів декору та освітлення.

На основі проведених досліджень розроблено концепцію художньої роботи – пейзажу, що стане головним художнім акцентом в інтер'єрі реабілітаційного простору, який буде поєднувати функціональність та естетичну привабливість, сприяючи покращенню загального самопочуття пацієнтів.

Ключові слова: пейзажний живопис, реабілітаційний простір, художньо-декоративне оздоблення інтер'єру, художній акцент, психоемоційний вплив, кольорова гама, натуральність, ергономічність, лаконічність.

SUMMARY

The research of the bachelor's thesis is devoted to the disclosure of the historical experience, evolution and features of landscape painting, the creation of a painting in a rehabilitation space, as well as the concept of the normative principles of artistic and decorative decoration and interior design in a rehabilitation space, and its impact on the psycho-emotional state of patients and staff. The thesis presents the results of modern trends in the artistic and decorative decoration of the interiors of rehabilitation spaces. It was found that the latest trends in interior decoration of rehabilitation spaces correspond to the modern trends of minimalism, eco- and bio-design, which affect the psycho-emotional state of patients.

It has been determined that the comfort and aesthetic perception of the interior will depend on the functional organization of space and ergonomics, artistic accent, conciseness, color scheme, choice of materials, decorative elements and lighting.

On the basis of the conducted research, the concept of an artistic work - a landscape - has been developed, which will become the main artistic accent in the interior of the rehabilitation space, combining functionality and aesthetic appeal, contributing to the improvement of the general well-being of patients.

Keywords: landscape painting, rehabilitation space, artistic and decorative interior decoration, artistic accent, psycho-emotional impact, color scheme, naturalness, ergonomics, conciseness.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА, ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА, РЕСТАВРАЦІЇ	
1.1. Історичний досвід створення пейзажу.....	6
1.2. Еволюція пейзажу в українському мистецтві.....	19
1.3. Стильові особливості сучасного мистецтва, новітні течії, різновиди та типологія жанру.....	25
Висновки до розділу I	28
РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНА ПРАКТИКА ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ	
2.1. Новітні течії в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору.....	30
2.2. Теоретичні та нормативні засади художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору	32
2.3. Психоемоційний вплив художньої роботи на формування інтер'єру реабілітаційного простору.....	42
2.4. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору.....	44
2.4.1. Вихідні дані, концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору	46
2.4.2. Функціонально-планувальне та об'ємно-просторове рішення художньо- декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору.....	48
2.4.3. Стилістика, меблі, декор, оздоблювальні матеріали та освітлення інтер'єру приміщення реабілітаційного простору.....	50

Висновки до розділу II.....	52
РОЗДІЛ III. Виконання пейзажу в техніці олійного живопису	
3.1. Обґрунтування вибору мотиву.....	54
3.2. Пошуки композиційно-просторового рішення художньої роботи	56
3.3. Пошуки колористичного рішення художньої роботи.....	61
3.4. Техніко-технологічні особливості олійного живопису.....	62
3.5. Художня робота в інтер'єрному середовищі.....	64
Висновки до розділу III.....	66
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	73
Додаток А.....	73
Додаток Б.....	83
Додаток В.....	87

ВСТУП

Картина "Між війною та молитвою" є пейзажем, у техніці олійного живопису в стилі імпресіонізму, яку я буду створювати на пленері. Стиль імпресіонізм, відомий своєю здатністю передавати миттєві враження та емоції через гру світла і кольору та чудово підходить для створення зображення, яке повинно викликати спокій та надію. Ця картина зображує спокійну сцену міського пейзажу, де головним об'єктом є Фастівський костел, який розташований в центрі композиції та постає як символ духовної сили та віри. Його високі шпилі, освітлені яскравим сонцем, сягають неба, символізуючи зв'язок між земним і небесним.

Ця видатна архітектурна пам'ятка буде розташована на фоні блакитного неба та оточена пишними деревами та кущами, також можна буде побачити фігури людей, це буде молода матір з маленькою донькою, які йдуть на молитву в храм. Ці персонажі є символами відданості, надії та віри у краще майбутнє. Молода матір уособлює турботу і любов, а маленька донька – невинність та надію на майбутнє. Їх шлях до храму символізує духовний пошук, бажання знайти втіху та зцілення у важкі часи. Протягом всієї своєї історії костел пережив багато подій, включаючи війни, зміни влади та реставрації, але він вистояв, і сьогодні він стоїть як свідок минулого, та символ духовної сили та надії.

Актуальність теми: В сучасних реаліях, коли багато людей стикаються з наслідками війни в нашій країні, необхідність створення реабілітаційних просторів, де можна знайти допомогу, спокій та підтримку, стає надзвичайно важливою та актуальною в наш час. Картина "Між війною та молитвою" має особливу актуальність у таких реабілітаційних просторах завдяки своїм символічним і емоційним аспектам. Війна залишає глибокі рани не тільки на тілі, але і на психіці людей. Постраждалі потребують не лише медичної допомоги, а й емоційної та психологічної підтримки. Костел, як архітектурний символ духовності, викликає асоціації з миром та спокоєм. У реабілітаційних просторах важливо створювати атмосферу, яка сприяє духовному відновленню пацієнтів.

Мета роботи: метою є розробка художньої роботи, яка є головним акцентом та творчим елементом художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору. Картина та простір разом створюють гармонійне та заспокійливе середовище, яке сприяє зціленню, надає надію та підтримку на шляху до відновлення та реабілітації пацієнтів. Створення комфортного та безпечного середовища є надзвичайно важливим. Реабілітаційний простір має бути місцем, де люди зможуть відчувати себе у безпеці, де буде надаватися необхідна для них фізична та психологічна допомога.

Об'єкт дослідження: Об'єктом дослідження є живописна картина в стилі імпресіонізму під назвою "Між війною та молитвою". Це міський пейзаж у техніці олійного живопису, головним об'єктом якого – стане відома та унікальна в своїй асиметричній композиції архітектурна пам'ятка України – Костел Воздвиження Святого Хреста, що знаходиться в місті Фастів. В художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору – ця картина є головним художнім елементом, який розташований на стіні в зоні відпочинку, на видному для людей місці.

Предмет дослідження: Предметом дослідження є художня картина та інші декоративні елементи та їх зв'язок з інтер'єром реабілітаційного простору. Зона відпочинку в реабілітаційному просторі оформлена з урахуванням принципів ергономічності, гармонії та комфорту. М'які кольорові відтінки, природні матеріали та затишне освітлення сприяють створенню приємної та заспокійливої атмосфери. Картина "Між війною та молитвою", розташована на одній з центральних стін та привертає увагу своїми яскравими, але водночас м'якими кольорами, характерними для техніки імпресіонізму. Картина гармонійно вписується в загальний дизайн інтер'єру, стаючи його центральним акцентом. Фастівський костел, зображений на картині, є символом духовності та надії. Оточений блакитним небом та зеленню дерев, він створює відчуття простору та спокою. Розташування персонажів – матері та доньки, які йдуть до храму, підкреслює рух до світла та духовного зцілення.

Картина виконана в теплих та заспокійливих тонах. Блакитне небо символізує мир і спокій, а зелень дерев – відродження та зростання. Теплі відтінки архітектури костелу додають картині домашнього затишку та безпеки. Гра світла та тіні, характерна для імпресіоністичного стилю, надає зображенню легкості та динаміки, що сприяє створенню позитивного настрою у відвідувачів.

Наукова новизна: Наукова новизна цього пейзажу в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного центру полягає у його здатності поєднувати мистецькі, психологічні та терапевтичні аспекти, що забезпечує багатогранний позитивний вплив на пацієнтів. Інтеграція символізму, імпресіоністичної техніки та культурної спадщини у інтер'єрне середовище створює новаторський підхід до реабілітації та емоційного відновлення людей, постраждалих від війни. Картина виконує не лише декоративну, але й функціональну роль у дизайні інтер'єру. Вона створює центральний акцент, який органічно вписується в загальну концепцію інтер'єру реабілітаційного простору, сприяючи створенню затишної та заспокійливої атмосфери.

Практичне значення: Розміщення цієї картини в зоні відпочинку в реабілітаційному просторі є символічним та доречним рішенням. Ця картина допоможе створити атмосферу спокою та надії, необхідну для процесу реабілітації. Імпресіоністичний стиль картини з його м'якими мазками та насиченими кольорами створює відчуття легкості та гармонії. Споглядання мистецьких творів з природними та архітектурними мотивами сприяє зниженню рівня стресу, покращенню настрою та загального психічного стану. Таким чином, ця картина стане не лише прикрасою інтер'єру реабілітаційного простору, але й буде мати терапевтичний ефект.

М'які кольори, світло та тіні, які грають на полотні, сприятимуть розслабленню та заспокоєнню відвідувачів. Водночас зображені персонажі матері та дитини – нагадуватимуть про важливість підтримки один одного та спільного шляху до відновлення.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА, ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА, РЕСТАВРАЦІЇ

1.1. Історичний досвід створення пейзажу

Пейзаж – це жанр образотворчого мистецтва, для якого характерне зображення різноманітних краєвидів та природніх ландшафтів, таких як ліси, луки, пагорби, гори, поля, водойми, прибережні види та моря. Важливою частиною пейзажу є – небо. Пейзажний живопис також може включати в себе елементи архітектурних пам'яток, зображення людей та тварин. Пейзаж відображає красу та велич природи, намагаючись передати її атмосферу та силу. Люди милувалися неповторною красою світу, який оточував їх і намагалися передати свої враження й почуття в художніх образах, таким чином і почалося зародження пейзажів, які мають довгу та багату історію. Хоча, як окремий жанр живопису він почав формуватися відносно пізно.

Пейзажний живопис має глибокі та різноманітні корені, що сягають давніх часів і різних культур по всьому світу. У західному мистецтві, пейзаж почав розвиватися з античності, проте самостійного значення набув лише в епоху Відродження, коли художники почали звертати увагу на реалістичне зображення природи. В Східній Азії пейзажний живопис існував уже в давнину і мав тісний зв'язок з філософськими і релігійними вченнями, такими як даосизм, конфуціанство та зен-буддизм.

В азійському мистецтві природа не тільки відображала красу світу, але й слугувала засобом духовного самовираження та медитації. Цей жанр еволюціонував протягом століть, відображаючи зміни в культурних, соціальних та релігійних контекстах різних епох. Головна відмінність між пейзажним живописом на Заході і в Східній Азії полягала в тому, що на Заході до XIX століття цей жанр вважався менш важливим у загальноприйнятій ієрархії жанрів, тоді як у Східній Азії класичний китайський живопис тушшю "шань-шуй" (Дод.А.1.1.1) завжди був найпрестижнішим видом образотворчого мистецтва.

Пейзажний живопис можна було зустріти і в античному мистецтві Стародавньої Греції, Риму та Єгипту. Там природа була важливим елементом, але вона не відігравала самостійної ролі. Часто можна було побачити фрески та мозаїки, на яких природа зображувалась як фон для міфологічних та релігійних сцен, присвячених богам, героям або людям. Природа була стилізованою та символічною, відображаючи божественний вплив. Такий підхід продовжувався і в середньовічному мистецтві Європи, коли природа була фоном, на якому художники зображували релігійні сюжети, щоб створити символічні та містичні композиції [34].

Справжній інтерес та розвиток пейзажу почався в епоху Відродження, що охоплює період з XIV по XVII століття. Відродження стало епохою великих змін у культурному, соціальному та науковому житті Європи. Відродження, яке бере свій початок в Італії, повернуло увагу до класичних ідеалів античності та стало періодом інтенсивного розвитку мистецтва, науки та філософії. Одним із важливих аспектів цього культурного ренесансу стало становлення пейзажного живопису як самостійного жанру. У цей період художники почали приділяти більше уваги реалістичному зображенню природи, використовуючи нові техніки та підходи для створення глибоких та виразних пейзажів.

Італійські художники, такі як Леонардо да Вінчі та Джорджоне, почали експериментувати з природними сценами, вивчаючи перспективу та гру світла і тіні. У цей час пейзажі все ще часто використовувалися як фони для портретів чи релігійних картин. До Відродження пейзаж виконував переважно декоративну роль у мистецтві. У середньовічних картинах природа часто служила фоном для релігійних сцен, була стилізованою та символічною. З початком Відродження художники почали звертати увагу на точне зображення реальних пейзажів. Це було пов'язано з розвитком науки, зокрема ботаніки та географії, що дозволило художникам більш детально вивчати і зображати природу.

Леонардо да Вінчі став одним із найвідоміших майстрів епохи Відродження, які активно досліджували природу і намагалися передати її у своїх творах. Його численні малюнки та картини демонструють глибокий інтерес до ботаніки, геології та гідрології. Відомі роботи Леонардо, такі як "Мона Ліза" (Дод.А.1.1.2) і "Діва Марія в гроті" (Дод.А.1.1.3), включають деталізовані фони з реалістичними пейзажами, які відображають його знання про природу, там він дуже чудово зобразив повітряну перспективу, яка потім стане дуже важливою при створенні живописних пейзажів.

Венеційська школа живопису зробила значний внесок у розвиток пейзажного жанру. Джованні Белліні, один із засновників цієї школи, використовував яскраві кольори та м'яке світло для створення атмосферних пейзажів. Його роботи, демонструють гармонію між фігурами та навколишніми краєвидами, підкреслюючи красу природи. Учень Белліні, Тиціан, продовжив традиції венеційської школи, додавши до пейзажів драматичність і експресію.

Пейзажний живопис епохи Відродження заклав основи для подальшого розвитку цього жанру в Європі. Відродження природи як важливого елемента художнього твору стало початком довгого шляху еволюції пейзажного живопису. Пейзаж в мистецтві епохи Відродження став не просто фоном для основних сюжетів, але й важливим елементом, який відображав нове ставлення до природи. Художники цієї епохи, досліджуючи і зображуючи природні ландшафти з високою точністю і реалістичністю, заклали основи для майбутніх поколінь митців. Відродження принесло новий погляд на природу як на невід'ємну частину життя і мистецтва, що вплинуло на розвиток пейзажного жанру впродовж наступних століть [10].

XVII століття стало важливою епохою в розвитку пейзажного живопису, що відзначилося значними змінами в європейському мистецтві. Цей період характеризується відходом від релігійного домінування у мистецтві та підвищенням інтересу до реалістичного зображення навколишнього світу. Пейзажний живопис

здобув нове значення, розвиваючись як самостійний жанр і відображаючи різні культурні, соціальні та філософські течії свого часу.

XVII століття дало початок класичному, або ідеалізованому пейзажу, який розгортався у міфічній та ідилічній Аркадії Стародавньої Греції. Головними майстрами цього стилю були італійські художники французького походження Ніколя Пуссен і Клод Лоррен. Своїми ідилічними сценами та гармонійними композиціями Пуссен і Лоррен намагалися підняти репутацію пейзажного жанру, але при цьому вони намагалися зберегти свою ієрархію жанрів як історичний живопис. Вони надавали метафоричне значення природним елементам своїх картин, зображували міфологічні або біблійні історії, дія яких відбувалася у складних природних умовах, та підкреслювали величну силу природи над людством.

Інша значуща традиція пейзажного живопису XVII століття виникла в Нідерландах завдяки творчості голландських художників Якоба ван Рейсдала, Альберта Кейпа та Майндерта Гоббема. Центральну роль у створенні атмосфери сцен відігравало небо, часто зтягнуте хмарами, яке займало половину або більше полотна. Голландські майстри того часу наповнювали свої композиції метафоричним змістом і використовували візуальний ефект маленьких фігур у величезному ландшафті, щоб виразити ідеї про людство та його взаємозв'язок із всесильною природою. Художники почали створювати пейзажі, що відображали природу рідного краю. Вони зосереджувалися на деталях, світлотіні та атмосферних ефектах, створюючи реалістичні зображення лісів, полів, річок і морських берегів. Ці роботи стали символом національної гордості та відображенням щоденного життя [37].

Особливої популярності пейзаж набув саме у Нідерландах, це був Золотий вік пейзажного живопису, період розквіту цього жанру в Європі. Зростаючий протестантський середній клас того часу шукав світське мистецтво для своїх домівок, створюючи попит на нові сюжети, які б відповідали їхнім смакам. Різноманітні краєвиди стали відповіддю на цей попит.

У той час за межами Нідерландів жанр пейзажного живопису ще не отримав визнання серед впливових художніх академій Італії та Франції. В ієрархії шанованих сюжетів живопису на першому місці стояв історичний живопис, який охоплював класичні, релігійні, міфологічні та алегоричні теми. Натюрморти та пейзажі вважалися менш значущими, та розглядалися як неповноцінні об'єкти для живопису. Навіть коли у XVII столітті пейзажі стали більш прийнятними як сюжети, їх часто використовували лише як фони для біблійних, міфологічних чи історичних сцен.

Італія протягом XVIII століття залишалася важливим джерелом натхнення для багатьох європейських художників-пейзажистів, особливо в контексті Гранд-туру, який став обов'язковим елементом освіти багатих молодих європейців, та призвів до збільшення кількості художників, які подорожували до Італії, щоб намалювати її мальовничі краєвиди, античні руїни та архітектурні шедеври. В цей період почався розквіт міського пейзажу, де художники зображували не тільки архітектуру і міське життя, але й досліджували соціальні, економічні та психологічні аспекти життя в місті. Ці подорожі сприяли розвитку ідеалізованих і класичних пейзажів, які часто зображали вигадані сцени на тлі реальних італійських краєвидів.

Але центр пейзажного живопису в період рококо перемістився з Італії та Нідерландів до Англії та Франції. Франція та Англія стали новими центрами мистецтва, хоча ідеали голландських та італійських пейзажів XVII століття, зокрема класична модель, залишалися популярними. Незважаючи на те, що пейзажі часто замовлялися меценатами, цей жанр залишався на низькому рівні в ієрархії академій, особливо у Королівській академії у Франції, яка була дуже впливовою організацією, що встановлювала стандарти навчання та виставкової діяльності в країні.

Наприкінці XVIII століття П'єр-Анрі де Валансьєн змінив підхід до пейзажного живопису у Франції. Як і Пуссен, він вважав, що пейзажний живопис заслуговує на такий же статус, як і історичний живопис, і працював над

переконанням Академії та своїх сучасників. У 1800 році він опублікував новаторську книгу про пейзажний живопис "Eléments de perspective pratique". У цій книзі наголошувалося на естетичному ідеалі "історичного пейзажу", який мав базуватися на вивченні реальної природи.

Успіх книги сприяв тому, що Академія у 1817 році заснувала премію за "історичний пейзаж". Наступне покоління французьких пейзажистів значно виграло від зусиль Валансьєна. Серед них був Жан-Батіст-Каміль Коро, який зазнав значного впливу від історичних пейзажів Валансьєна та своїх подорожей Італією.

Романтизм приносить нове бачення природи як величного і драматичного елемента, художники-романтики підкреслювали емоційну силу та красу природи, часто протиставляючи її людині. Їх роботи часто містили величні пейзажі з бурхливим небом, морським штормом або спокійними полями на заході сонця. Пейзажі романтизму були не лише зображенням природи, але й відображенням внутрішніх переживань і філософських роздумів художників. Цей період став важливим кроком у розвитку пейзажного живопису, де природа стала засобом вираження людських емоцій і філософських роздумів.

XVIII століття стало важливим етапом у розвитку пейзажного живопису, коли цей жанр почав набувати більшого значення та популярності. Італія залишалася джерелом натхнення, Франція зазнавала змін завдяки зусиллям таких художників, як П'єр-Анрі де Валансьєн, а Англія стала центром нових ландшафтних ідей садово-паркового мистецтва, що вплинули на пейзажний живопис. Ці зміни підготували ґрунт для подальшого розвитку пейзажного живопису у XIX столітті, коли він став одним з найважливіших жанрів європейського мистецтва [27].

Пейзажний живопис XIX століття відіграв дуже важливу роль в історії мистецтва, відображаючи суспільні, культурні та технологічні зміни того часу. Промислова революція, розвиток залізниць і пароплавів, розширення міст і нові соціальні явища вплинули на світогляд митців. Художники досліджували різні аспекти природи, використовуючи нові техніки та стилі, щоб передати свою

емоційну реакцію на навколишній світ. Цей період характеризувався перехідними етапами від романтизму до реалізму та імпресіонізму, кожен з яких вніс свій унікальний внесок у розвиток пейзажного живопису.

На початку XIX століття європейський пейзаж розвивався в контексті романтизму. Художники-романтики, такі як Каспар Давид Фрідріх у Німеччині та Джозеф Меллорд Вільям Тернер та Джон Констебль у Великобританії, зображували природу з особливою емоційною насиченістю, прагнучи передати її велич, містичність і духовність. Митці прагнули показати величні аспекти пейзажів, часто створюючи драматичні сцени з насиченим освітленням і сильними контрастами. Ці картини були спрямовані на те, щоб викликати в глядачів емоційні відгуки, збуджуючи відчуття захоплення та подиву.

Однією з перших значних пейзажних картин в Європі XIX століття є "Мандрівник над морем туману" (Дод.А.1.1.4) Каспара Давида Фрідріха. Ця культова картина була створена у 1818 році та вважається шедевром романтизму і відображає велич природи. На картині зображено самотню фігуру самого Каспара Давида Фрідріха, він одягнений в темне пальто та капелюх, стоїть на скелястому уступі і дивиться на туманне море, яке покриває пейзаж внизу. Ця робота викликає відчуття захоплення, меланхолії та роздумів, підкреслюючи важливість індивідуальних емоцій та досвіду в романтичному мистецтві.

Творчість Фрідріха мала великий вплив на розвиток пейзажного живопису в XIX столітті та наступних періодах. Його роботи часто включали самотні фігури перед величезними природними об'єктами, що підкреслювало малозначність людини перед обличчям безмежної природи, наприклад, як картина "Монах біля моря" (Дод.А.1.1.5). Творчість Каспара Давида Фрідріха відображала духовні та філософські роздуми про місце людини у світі природи.

Джон Констебль та Вільям Тернер представляли британську школу романтичного пейзажу. Констебль відомий своїми реалістичними зображеннями англійської сільської місцевості, такими як "Хейвейн" (Дод.А.1.1.6), де він

використовував техніку "мокрого по мокрому", щоб досягти максимальної реалістичності.

Джозеф Меллорд Вільям Тернер, зі свого боку, експериментував з кольором і світлом, створюючи динамічні та майже абстрактні композиції, що передавали рух і мінливість природних явищ. Його робота "Дощ, пар і швидкість" (Дод.А.1.1.7) не лише відображала захоплення природою, але й реакцію на технологічні зміни того часу, зокрема індустріалізацію.

Середина XIX століття стала періодом розквіту реалізму в мистецтві, що знайшло своє відображення і в пейзажному живописі. Реалісти прагнули відображати природу без ідеалізації, показуючи її такою, якою вона є насправді. Барбізонська школа у Франції, до якої належали такі художники, як Жан-Франсуа Мілле, Теодор Руссо і Каміль Коро, стала одним із центрів реалізму в пейзажному живописі. Вони працювали на відкритому повітрі (*en plein air*), що дозволяло їм точно передавати гру світла і кольору в природних умовах.

Жан-Франсуа Мілле, наприклад, відомий своїми зображеннями сільського пейзажу та картинами з сюжетами робітничого класу та соціальних проблем, підкреслював реалістичність і трудову буденність своїх персонажів. Каміль Коро працював над створенням гармонійних і збалансованих композицій, що відображали красу та спокій природних ландшафтів [32].

У другій половині XIX століття в Парижі зародився мистецький рух – імпресіонізм, який кардинально змінив підхід до зображення природи. Художники-імпресіоністи прагнули передати миттєві впливи світла на кольори та форми, часто працюючи на відкритому повітрі. Вони застосовували яскраві кольори, грубі та швидкі мазки, щоб зобразити пейзажі та різноманітні сцени повсякденного життя, сцени в кафе, театрах і на вулицях Парижа.

Термін "імпресіонізм" був вперше використаний критиком Луї Леруа після того, як він побачив картину Клода Моне "Враження, Схід сонця" (Дод.А.1.1.8) на Першій імпресіоністичній виставці в Парижі у квітні 1874 року. Ця картина

зображала промислову гавань Гавра, з яскравим помаранчевим сонцем, яке відбивалося у фіолетових водах. Леруа та інші критики почали застосовувати термін "імпресіонізм" до робіт, що відрізнялися розпливчастими формами та явними мазками пензля.

Спочатку термін "імпресіонізм" мав зневажливий характер і використовувався консервативними критиками для осміювання нового художнього стилю. Однак самі художники швидко прийняли його для опису свого руху та незалежних виставок, незважаючи на відсутність єдиної згоди щодо його точного значення. Імпресіонізм став загальновизнаним терміном, що відображав головну мету художників – передати миттєві ефекти світла та кольорів, а не створювати точні, фотографічні репродукції реальності. Вони прагнули передати свої індивідуальні враження від навколишнього світу [35].

Художники, відомі як – імпресіоністи, часто мали різні підходи до своєї роботи. Наприклад, П'єр-Огюст Ренуар, Едгар Дега, Едуард Мане та Гюстав Кайботт зосереджували свою увагу на формі, композиції та менш помітних мазках. Тим часом Клод Моне, Альфред Сіслей, Каміль Піссарро і Поль Сезанн віддавали перевагу експериментам з туманними ефектами та освітленням. Незважаючи на те, що всі ці художники могли працювати в традиційному стилі, деякі з них виявлялися більш "імпресіоністичними", ніж інші [22].

Імпресіоністи застосовували яскраві палітри, що значно відрізнялися від традиційного живопису, хоча дехто з них використовував і більш приглушені тони. Вони прагнули використовувати чисті кольори та зображувати сцени повсякденного життя, включаючи моменти з життя бідніших верств суспільства і пейзажів. Важливою складовою їхнього процесу було створення картин на відкритому повітрі, що стало можливим завдяки винайденню портативних тубиків з фарбою. Однак деякі художники все ж таки надавали перевагу роботі в майстернях, де вони завершували свої полотна останніми штрихами.

Імпресіоністи також надихалися такими попередниками, як Вільям Тернер за його розпливчасті форми, Ежен Делакруа за яскраві кольори та Гюстав Курбе за густе нанесення фарби. Вони об'єднали ці ідеї у власні техніки і надихали один одного, експериментуючи з різними методами, темами та палітрами. Група імпресіоністів складалася з однодумців-авангардистів, які часто відвідували ті самі кафе та ресторани в Парижі. До неї входили також нефранцузькі митці, а також дві жінки-художниці, Берте Морізо та Мері Кассат, що було рідкістю для того часу. Хоча вони навчалися в традиційних школах, вони відходили від канонів своїх наставників. Імпресіоністи організовували власні виставки, привертаючи увагу до своїх творів, хоча не завжди отримували визнання або фінансову вигоду. Картини імпресіоністів, які сьогодні оцінюються у десятки мільйонів доларів, часто створювалися в умовах фінансових обмежень, що ще більше підкреслює їхню культурну значущість.

Термін "імпресіонізм" підкреслював те, що художники намагалися захопити, а саме – не точну копію дійсності, а особисте враження від неї, "спіймати" та зобразити момент. XIX століття стало важливим періодом в історії пейзажного живопису, коли художники досліджували нові техніки та стилі для передачі своєї емоційної реакції на природу.

Романтизм, реалізм та імпресіонізм стали ключовими напрямками, кожен з яких вніс свій унікальний внесок у розвиток пейзажного живопису. Від романтичних зображень величі та духовності природи до реалістичних зображень повсякденного життя і імпресіоністичних досліджень світла та кольору – художники XIX століття створили багатогранний образ природи, який продовжує надихати і впливати на мистецтво донині. Загалом, пейзажний живопис XIX століття передав дух свого часу, його безцінна спадщина триває й донині, продовжуючи захоплювати та надихати наступні покоління митців [35].

В кінці XIX століття розвивався новий мистецький рух – постімпресіонізм, він був реакцією на імпресіонізм і його зосередження на миттєвих враженнях світла

та кольору. Постімпресіоністи прагнули вийти за межі поверхневого враження та надати більшій глибини й емоційності своїм роботам. Серед ключових фігур руху постімпресіонізму були: Вінсент ван Гог, Поль Сезанн, Поль Гоген і Жорж Сера. Ці художники експериментували з новими техніками і стилями, що відрізнялися від імпресіонізму. Наприклад, Сезанн приділяв особливу увагу структурі та формі, створюючи свої роботи за допомогою чітких геометричних фігур, що стало передвісником кубізму. Ван Гог використовував яскраві кольори та експресивні мазки, щоб передати емоції та психологічний стан. Його пейзажі, такі як "Зоряна ніч" (Дод.А.1.1.9), є не просто зображенням природи, а її інтерпретацією через призму особистого бачення художника.

Постімпресіонізм також відрізнявся інтересом до символізму та суб'єктивних переживань художника. Гоген, наприклад, створював твори, натхненні примітивними культурами та особистими фантазіями, а Сера розвивав техніку пуантилізму, яка полягала у створенні зображень за допомогою маленьких точок чистого кольору, що змішувалися в очах глядача. Таким чином, постімпресіоністи зробили великий внесок у розвиток сучасного мистецтва, намагаючись розширити межі живопису та втілити в своїх роботах не лише зовнішню красу, але й внутрішній світ художника.

Хоча постімпресіонізм переважно виник у Франції, його художні ідеї та теорії швидко здобули популярність і в інших країнах. Норвезький художник Едвард Мунк розвинув ідеї символізму, створивши власний виразний стиль. Він використовував абстрактні форми, сміливі кольори та криволінійні контури, він намагався відобразити внутрішню боротьбу художника і зростаючу тривогу сучасного суспільства.

Інші митці, такі як бельгійський художник та гравер Джеймс Енсор, використовували яскраві кольори і змінені перспективи в антиреалістичній манері, щоб передати напруження та тривогу, характерні для кінця століття. Тематика

Енсора часто надихалася легендами та алегоріями, також він любив зображувати гротескні образи як протест проти класично красивих тем академічного мистецтва.

Пейзажний живопис XIX століття став фундаментом для подальших експериментів у мистецтві. Новаторські підходи романтиків, реалістів, імпресіоністів та постімпресіоністів вплинули на розвиток модернізму, абстракціонізму та інших авангардних течій XX століття [39].

Пейзажний живопис у XX столітті зазнав значних змін, відображаючи широкий спектр художніх стилів та течій. Цей період в історії мистецтва був часом великих експериментів і нових підходів, які кардинально змінили традиційні уявлення про пейзажний живопис. У перші десятиліття XX століття з'явилися нові мистецькі течії, такі як кубізм, фовізм, експресіонізм, футуризм, та сюрреалізм, які значно вплинули на пейзажний живопис. Кубісти, такі як Пабло Пікассо та Жорж Брак – розкладали природні форми на геометричні елементи, створюючи нову абстрактну мову. Пейзаж, такий як "Фабрика в Орта-де-Ебро" (Дод.А.1.1.10) Пабло Пікассо, демонструє вплив абстрактного мислення на зображення природи. Футуристи зосереджувалися на передачі динаміки та швидкості сучасного життя, що знаходило своє відображення у зображенні міських пейзажів та індустріальних сцен [31].

В першій половині XX століття зародився мистецький рух – сюрреалізм, який став популярним у 1920-1930-х роках. Цей рух прагнув відобразити безсвідомість та психологічні стани, використовуючи несподівані образи, нелогічні композиції та символіку. Сюрреалісти відстоювали ідею автоматичного письма та малювання, коли художник дозволяв свідому розумовій діяльності відступити на другий план, дозволяючи несвідомому виразитися через творчість. З найвідоміших сюрреалістичних художників були - Сальвадор Далі, Макс Ернст та Рене Магрітт [40].

У 1960-70-х роках виник рух ленд-арту, який переніс акцент з живопису на безпосереднє втручання в природні ландшафти. Художники, такі як Роберт Смітсон

та Річард Лонг, створювали масштабні інсталяції у природному середовищі, змінюючи його і створюючи нові візуальні та концептуальні значення. Цей підхід розширив межі пейзажного мистецтва, включаючи у себе елементи скульптури, архітектури та перформансу [39].

На зламі XX та XXI століття пейзажний живопис продовжує розвиватися, інтегруючи сучасні технології та нові художні методи. Цифрові технології дозволяють художникам створювати складні та інтерактивні пейзажі, використовувати відеоінсталяції, різні медіа, включаючи фотографію. Екологічні проблеми та зміни клімату також стали важливою темою у сучасному пейзажному мистецтві, де художники досліджують взаємодію між людиною і природою, вплив людини на навколишнє середовище та збереження природної краси. Важливість пейзажного живопису в сучасному світі полягає не лише в естетичному задоволенні, але й у його здатності привертати увагу до важливих соціальних і екологічних питань.

Таким чином, пейзажний живопис пройшов довгий і складний шлях, від античних декоративних фонів для міфологічних і релігійних сцен до сучасних абстракцій. Пейзажний живопис став самостійним і багатогранним жанром, який пройшов шлях трансформації, адаптуючись до змін у суспільстві, культурі та технологіях. Це робить пейзажний живопис одним з найцікавіших і найдинамічніших жанрів в історії мистецтва, що продовжує еволюціонувати і знаходити нові форми вираження, різноманіття стилів і підходів. Його еволюція демонструє постійний інтерес художників до природи та навколишнього середовища, а також їхню здатність адаптувати і переосмислювати цей жанр відповідно до змін у суспільстві та культурі. Пейзаж продовжує бути важливим жанром, що надихає художників і сьогодні [24].

1.2. Еволюція пейзажу в українському мистецтві

Еволюція пейзажного живопису в українському мистецтві відображає не лише художні тенденції, але й соціальні та політичні зміни, що відбувалися в країні. Розвиток українського пейзажу в XVII – середині XX століття був обумовлений багатьма чинниками. Визвольна боротьба українського народу, яка особливо загострилася після Люблінської унії 1569 року та церковної Берестейської унії 1596 року, сприяли швидкому та інтенсивному розвитку національної культури. Соціальні конфлікти того періоду вплинули на світогляд суспільства та стимулювали розвиток їхніх естетичних уявлень.

Художники шукали нові творчі засоби, відображаючи змінене ставлення до мистецтва і навколишньої дійсності у своїх роботах. Це новаторське бачення, сповнене життєствердної сили, інтегрувалося в традиційні іконографічні та стилістичні схеми, які були освячені канонами візантійських першозразків. Перші спроби зображення пейзажу в українському мистецтві можна простежити ще в іконописі Київської Русі. Пейзаж слугував фоном для релігійних та історичних сцен і мав символічне значення. Наприклад, у фресках та іконах XII-XIV століть можна побачити стилізовані зображення гір, дерев та води, які створювали містичну атмосферу [3].

У XVII столітті в Україні пейзажний жанр був присутній лише в зачаткових формах. Умов для його самостійного існування ще не було. Ортодоксальні церковні погляди не надавали значного значення красі природи та видимого світу. Майже до початку XIX століття пейзаж в українському образотворчому мистецтві не мав автономного статусу і використовувався виключно як фон для сюжетних композицій. Він представляв собою архітектурний або природний стафаж з нагромадженням будівель та рослинності, які не мали конкретної місцевості, а були певним образом. Ландшафтні мотиви в іконостахах стали каталізатором для розвитку академічного пейзажу в українському мистецтві [9].

Український пейзажний живопис розвивався у взаємодії з європейським мистецтвом. Українська школа пейзажу відзначається яскравими і самобутніми художниками, які створили унікальний стиль відображення природи. Цей стиль базувався на народних традиціях, що дозволило митцям уникнути копіювання тодішніх модних тенденцій світового мистецтва [8].

У XVIII столітті пейзажний жанр набуває самостійного значення. В цей період формується школа українського портрету і пейзажу. Відомий художник Дмитро Левицький, хоча і відомий більше як портретист, у своїх роботах також використовував пейзажні мотиви, які допомагали створити певний настрій і атмосферу. Класицизм в українському живописі на зламі XVIII-XIX століть формувалася під впливом європейських ідей Просвітництва. Хоча в Україні продовжували панувати барокові традиції, що особливо відчувалося у релігійному і світському малярстві, українські художники поступово адаптували європейські елементи класицизму.

Одними з найяскравіших представників цього періоду були Дмитро Левицький і Володимир Боровиковський. Вони інтегрували європейські мистецькі тенденції з українською культурною ідентичністю, та створили основу для подальшого розвитку українського класицизму, який зберігав свої унікальні національні риси [15].

Більшість художників, які малювали українські пейзажі були мандрівниками, а мистецьку освіту здобували поза межами держави. У XIX столітті, під впливом романтизму і реалізму, український пейзажний живопис зазнав значних змін. Митці цього періоду почали зображувати природу як самостійну цінність, передаючи її красу та емоційний стан. Один із найвідоміших представників цього періоду – Тарас Шевченко, який у своїх акварелях та малюнках відображав українські краєвиди з великою любов'ю і ностальгією. Його роботи передають не лише красу природи, але й дух українського народу, його зв'язок із землею. Його акварельні та олійні пейзажі, такі як "Церква у Суботові" (Дод.А.1.2.11), вирізняються глибокою

емоційністю, меланхолійністю та водночас благоговійним ставленням до української землі. Шевченко прагнув не просто відтворити природу, а передати її духовну сутність, зобразити національну ідентичність через пейзажі. Головним досягненням пейзажного жанру стало створення ідилічного пейзажу, який був натхненний романтизмом та зображав природу як благодатну та щедрю, естетика якої дарувала людині насолоду та гармонію. Ця естетика була закладена ще Т. Шевченком, його пейзажі показували сильний зв'язок людини з природою. В цьому напрямку працювали і такі видатні художники як П. Левченко, М. Ткаченко, М. Пимоненко та С. Васильківський [11].

Наприкінці XIX століття, з посиленням напрямку реалізму, відбулися значні зміни у зображенні пейзажів. Українські мальовничі пейзажі зайняли важливе місце в роботах художників та графіків, які зіткнулися з новим завданням: створювати природні сцени, що приносили естетичне задоволення. Їхні роботи відображали природу в піднесеному та поетичному світлі, що відповідало тодішнім тенденціям [2].

Реалізм, який набув популярності у другій половині XIX століття, звернув увагу на детальне і точне відображення природи. Одним з найвідоміших представників цього періоду був – Архип Куїнджі, відомий своїми вражаючими пейзажами, які відзначалися особливою грою світла і тіні. Незважаючи на відсутність формальної художньої освіти та відмови у вступі до Академії мистецтв, Куїнджі здобув звання вільного художника, що допомогло йому зберегти самобутнє художнє бачення та принести нове світло в історію мистецтва. Куїнджі здобув визнання завдяки своїм інноваційним роботам, зокрема "Місячна ніч на Дніпрі" (Дод.А.1.2.12) та "Українська ніч" (Дод.А.1.2.13). Його експерименти з фарбами, створення унікальної техніки освітлення та благодійність зробили його іконою українського мистецтва [1].

Кінець XIX та початок XX століття був періодом значних змін в українському мистецтві, що відбивали загальноєвропейські тенденції. В цей час

українське мистецтво стало частиною європейського модернізму завдяки експериментам нової генерації художників, таких як брати Бурлюки, О. Богомазов, О. Архипенко, М. Бойчук та інші. Особливих успіхів в останній чверті XIX століття в галузі живопису досягли пейзажисти, та довели, що українська школа пейзажу мала емоційну просвітленість та оптимістичне сприйняття природи.

Мистецтво цього періоду розділилося на дві основні групи: художники-реалісти та молоді новатори. Реалісти продовжували традиції передвижників, а новатори шукали нові форми та методи. Змінювалися ідейно-естетичні засади побутового жанру, зменшувалася його морально-дидактична спрямованість, з'являлися нові засоби вираження. Жанровий живопис залишається популярним, але його естетичні засади змінюються. Художники відходять від морально-дидактичних підходів середини XIX століття, фокусуючись на індивідуальних та психологічних аспектах. Декоративність та емоційність колірних рішень стають ключовими.

Особливе місце посідає О. Мурашко, який, з одного боку, працював у традиціях реалістичного живопису, а з іншого – активно вивчав західноєвропейські художні новації. Його роботи поєднують національну ідентичність з новими колористичними та композиційними підходами, включаючи елементи імпресіонізму. Федір Кричевський також дуже важливий митець цього періоду, він синтезує традиційний побутовий жанр з новими художніми принципами. Його роботи демонструють монументальність та яскравий колорит.

Кінець XIX – початок XX століття став періодом важливих трансформацій в українському мистецтві. Новаторські підходи митців цієї доби сприяли формуванню унікальної художньої мови, що інтегрувала українське мистецтво в загальноєвропейський контекст, зберігаючи при цьому національну самобутність [20].

Українська культура XX століття зазнала значних змін через низку історичних подій, таких як Перша світова війна, Лютнева та Жовтнева революції, боротьба за державність (1917-1920), створення СРСР, Друга світова війна, криза

соціалізму та розпад СРСР. Ці події суттєво вплинули на розвиток культури, яка поєднувала досягнення та втрати, духовні злети і трагедії. Під час радянського періоду українська культура пройшла через різні етапи: національне піднесення 1920-х років, репресії сталінського режиму, хрущовську "відлигу", брежнєвський "застій" та горбачовську перебудову. Влада була централізована, а провідну роль відігравали перші керівники Комуністичної партії.

В радянський період, зокрема у 1930-ті - 1950-ті роки, українське мистецтво було під впливом соцреалізму, який вимагав від художників зображати ідеалізовані образи радянської дійсності – індустріальні пейзажі, колгоспні поля, будівництво нових міст та селищ. Попри обмеження, деяким художникам вдалося створювати значні твори. Відомий приклад – роботи Тетяни Яблонської, яка, хоча й дотримувалася соцреалістичних канонів, але вміла передати глибоку любов до української природи.

На початку ХХ століття українська культура продовжувала розвивати демократичні традиції ХІХ століття, шукала нові форми та методи, використовуючи досягнення інших національних культур. Це проявлялося у двох напрямках: збереженні національно-культурних традицій і орієнтації на західноєвропейські художні процеси, включаючи модернізм та космополітизм. Традиції романтизму та неореалізму поєднувалися з футуризмом і символізмом. На зламі ХІХ–ХХ століть Європа була охоплена новим стилем – модерн, який привніс експериментальні підходи до зображення природи.

Українське мистецтво ХХ століття зазнало значного розвитку завдяки появі нових художніх шкіл і течій. Серед них вирізняється школа Михайла Бойчука. Бойчук створив унікальний стиль, який поєднував конструктивні особливості візантійського та давньоруського живопису домонгольського періоду, відомий як "бойчукізм". Визначні представники цієї школи – Михайло та Тимофій Бойчуки, Софія Налепинська-Бойчук, Іван Падалка.

На початку ХХ століття з'явилася нова течія – авангард, що включала експресіонізм, кубізм, футуризм та сюрреалізм. Абстракціонізм, важлива складова авангарду, відмовлявся від зображення реальних предметів і явищ. Казимир Малевич, основоположник супрематизму, створював твори, поєднуючи геометричні фігури, відходячи від традиційного пейзажу. Футуризм в Україні розвивали Олександр Богомазов, Олександра Екстер і Давид Бурлюк, об'єднавши свої зусилля у напрямку кубофутуризму.

Реалізм також продовжував розвиватися. Видатні представники – Олександр Мурашко, Іван Їжакевич, Фотій Красицький, Федір Кричевський, Іван Труш і Олена Кульчицька. Вони створювали твори, що відображали народне життя та природу. Ці митці та напрями зробили великий внесок у розвиток українського мистецтва, впливаючи на його сучасний вигляд [14].

Пейзажний живопис в Україні, як і в усьому світі, продовжує розвиватися, інтегруючи сучасні технології та нові художні методи. Цифрові технології дозволяють художникам створювати складні та інтерактивні пейзажі, використовувати відеоінсталяції, різні медіа, включаючи фотографію.

Таким чином, еволюція пейзажу в українському мистецтві відображає багатство і різноманіття культурних, історичних та художніх впливів, які формували українську націю та її мистецтво протягом століть. Від іконопису та фресок Київської Русі до сучасного мистецтва, пейзаж залишався важливим засобом вираження української душі, його зв'язку з рідною землею та природою. Пейзаж відображає не лише зміни в художніх стилях, але й суспільні трансформації та культурні процеси. Сьогодні українські пейзажі продовжують вражати своєю різноманітністю та багатогранністю, зберігаючи спадкоємність традицій і відкриваючи нові горизонти для творчості.

1.3. Стильові особливості сучасного мистецтва, новітні течії, різновиди та типологія жанру

Сучасне мистецтво вирізняється великою різноманітністю стилів і напрямків, що відображаються в різних жанрах та формах. Сучасне мистецтво є динамічною та різноманітною сферою, яка відображає складні соціальні, політичні та культурні процеси, що відбуваються у світі. У XXI столітті воно охоплює широкий спектр новітніх течій, різновидів та жанрів, які відрізняються своїми концептуальними підходами, техніками та естетичними характеристиками. Від абстрактного експресіонізму до цифрового мистецтва, сучасний живопис постійно еволюціонує, інтегруючи нові технології та форми вираження.

Сучасне мистецтво є складним та багатограним феноменом, що відображає динамічні зміни в культурі, соціальних відносинах та технологіях XX та XXI століть. Його розвиток зумовлений історичними процесами, які вплинули на трансформацію традиційних художніх методів і норм.

Абстрактне мистецтво, яке виникло на початку XX століття, стало одним із найвпливовіших напрямків модернізму. Воно символізує перехід від зображувальних методів до нових форм виразності, де акцент зроблено на поєднанні об'єктивного та суб'єктивного, реального та фантастичного. Відмова від реалістичного зображення і перехід до акциденціалізації відкрили нові можливості для художників, дозволяючи їм створювати роботи, які виходять за межі традиційних уявлень про мистецтво [21].

Одним із найважливіших аспектів сучасного мистецтва є його тісний зв'язок з авангардними течіями початку XX століття. Авангард, як мистецьке явище, став потужним каталізатором для розвитку нових форм та підходів у мистецтві, відкидаючи традиційні канони та впроваджуючи новаторські ідеї. Виникнення таких течій, як кубізм, футуризм, сюрреалізм, мінімалізм, поп-арт та інші, відкрило нові

горизонти для художників, які прагнули відобразити динамізм та складність сучасного життя.

У другій половині ХХ століття мистецтво пройшло через численні трансформації, зокрема через еволюцію нонконформізму та його вплив на формування постмодернізму. Нонконформізм як культурний та мистецький рух виступав проти офіційних норм та конвенцій, підкреслюючи індивідуальність та свободу вираження художників.

Це явище знайшло своє відображення у багатьох формах візуального мистецтва, включаючи живопис, скульптуру, графіку, фотографію та перформанс. Живопис, скульптура та графіка залишаються основними жанрами сучасного мистецтва, однак кожен з них зазнав значних трансформацій. Сучасний живопис експериментує з новими техніками та матеріалами, скульптура використовує різноманітні медіа для створення інтерактивних об'єктів, а графіка поєднує традиційні методи з цифровими технологіями.

Зі вступом у ХХІ століття – сучасне мистецтво продовжує розвиватися, інтегруючи новітні технології та медіа. Цифрові технології, інтернет та нові засоби комунікації значно вплинули на художній процес, створивши нові можливості для креативного вираження. Сучасні художники експериментують з віртуальною та доповненою реальністю, інтерактивними інсталяціями та іншими формами, які дозволяють глядачеві активно взаємодіяти з мистецьким твором. Візуальні мистецтва часто поєднують з іншими видами творчості, такими як музика, перформанс та інтерактивні інсталяції [13].

Представниками українського абстракціонізму можна вважати Т. Сильваші, О. Тістола, О. Дубовика. Роботи О. Дубовика, такі як "Спокій" (Дод.А.1.3.14) та "Лавра" (Дод.А.1.3.15) – є яскравими прикладами українського пейзажу в стилі абстракціонізм. Основною характеристикою сучасного українського мистецтва є гармонійне поєднання абстрактних та фігуративних стилів. Це яскраво демонструється у творчості таких художників, як В. Іванів та А. Блюдов.

Творчість В. Іванова чудово зображає абстракціоністичні пейзажі, такі як "На морі. Романтичний вечір" (Дод.А.1.3.16) та "Хати. Місячна ніч" (Дод.А.1.3.17) [14, с.74].

Ще одним яскравим представником українського сучасного мистецтва є О. Шандор. Він пейзажист, який надає перевагу роботі на пленері. Олександр Шандор знаходить натхнення, працюючи просто неба, насичуючись енергією природи та відчуваючи спокій і свободу, які надає відкритий простір. Найчастіше його творчість звертається до Закарпатських Карпат та річки Тиси, де він любить проводити час, одні з найвідоміших його картин - "Червона осінь в населеному пункті" (Дод.А.1.3.18) та "Гори-гіганти" (Дод.А.1.3.19), на яких зображені чудові пейзажі [23].

Сучасне мистецтво є багатограним і динамічним явищем, що постійно еволюціонує, відображаючи складність і різноманітність нашого світу. Воно кидає виклик традиціям і розсуває кордони дисциплін, пропонуючи нові способи розуміння і осмислення дійсності. У сучасному мистецтві немає єдиного стилю чи напрямку, воно об'єднує безліч матеріалів, практик і концепцій, що відображають епоху, в яку було створено, ідеї, що турбують суспільство, а також індивідуальність художників.

Глобалізація значно вплинула на розвиток сучасного мистецтва, створюючи умови для культурних обмінів та взаємодії між художниками з різних країн. Це призвело до утворення нових міжнародних художніх спільнот, які об'єднують митців навколо спільних ідей та проектів. Митці часто роблять політичні заяви, піднімають теми зміни клімату та економічної нерівності. Їхні роботи можуть викликати глибокі емоції або залучати громадськість до активної участі. Сучасне мистецтво є віддзеркаленням нашого часу, постійно змінюючись та адаптуючись до нових викликів та можливостей. Його різноманітність та динамізм свідчать про невичерпну креативність людського духу, який прагне знайти нові способи вираження та взаємодії зі світом [16].

Висновки до розділу I

Історичний розвиток пейзажного живопису відзначається багатовіковою еволюцією, що відображає зміну художніх стилів, технік і підходів. Пейзажний жанр у мистецтві має глибокі історичні корені, що сягають ще часів античності. Від найдавніших зображень природи у середньовічних мініатюрах та іконописних традицій до розквіту пейзажу в епоху Відродження та бароко, мистецтво завжди шукало гармонію між природою і людською творчістю. У XIX столітті пейзаж набув нових висот завдяки імпресіоністам, які привнесли у живопис безпосередність і миттєвість сприйняття, що дозволило глибше передати атмосферу і настрої зображуваного місця.

Еволюція пейзажу в українському мистецтві відображає складні історичні, соціальні та культурні зміни, що відбувалися протягом століть. Український пейзажний живопис розвивався під впливом європейських течій, проте завжди зберігав власну унікальну ідентичність.

В Україні пейзажний живопис почав розвиватися в XVII-XVIII століттях, коли художники зверталися до природи як до головного джерела натхнення. Значний вплив на розвиток пейзажу мали іконописні традиції, а також барокові і класицистичні стилі. У XIX столітті, під впливом романтизму, пейзаж набув особливої популярності, ставши способом вираження національної ідентичності та природної краси України.

Від класичних пейзажів XIX століття, які відображали мальовничі краєвиди України, до новаторських пошуків початку XX століття – українські художники постійно вдосконалювали свої методи. Особливе місце займає школа Михайла Бойчука, що поєднала візантійські та давньоруські традиції з модернізмом. У радянські часи мистецтво пейзажу відобразило ідеологічні зміни, а з набуттям незалежності відкрило нові можливості для творчої свободи. Від радянських реалістичних полотен до сучасних абстрактних композицій. Пейзажний живопис зазнав значних змін, але зміг зберегти свою важливість і популярність.

Поява таких відомих митців, як Тарас Шевченко та Архип Куїнджі, підняли український пейзажний живопис на новий рівень, поєднуючи технічну майстерність із глибоким емоційним та духовним змістом. У ХХ столітті, незважаючи на політичні та соціальні труднощі, українські художники продовжували експериментувати з різними стилями і техніками, що дозволило пейзажу залишатися важливим жанром, який відображав як красу природи, так і виклики часу. Сучасні українські художники продовжують традиції пейзажного живопису, використовуючи як класичні, так і новітні техніки для створення своїх робіт, збагачуючи жанр новими ідеями. Пейзажний живопис зазнав значних змін, але зберіг свою важливість та популярність.

Сучасне мистецтво відзначається великою різноманітністю стилів і технік. Абстракціонізм, кубізм, футуризм, сюрреалізм, мінімалізм, поп-арт, постмодернізм та інші течії формують нову естетику, де поєднуються традиційні і сучасні методи. Художники активно експериментують з матеріалами, використовуючи цифрові технології, відеоарт, інсталяції та перформанси. Також важливим є соціальний аспект мистецтва, що відображає актуальні проблеми суспільства, такі як екологія, політика, економічна нерівність. Сучасні митці часто створюють роботи, що залучають глядача до активної участі, роблячи мистецтво інтерактивним і динамічним.

Від найдавніших часів до сьогодення – пейзажний живопис пройшов складний і багатогранний шлях розвитку. Українське мистецтво, збагачуючись світовими тенденціями, завжди зберігало свою унікальність і неповторність. Сучасне мистецтво відкриває нові горизонти для творчих експериментів і самовираження, відображаючи багатогранність і динаміку сучасного світу. Сучасні художники використовують як традиційні, так і новітні методи для вираження своїх ідей, що дозволяє зберігати пейзажний жанр живим і актуальним у контексті глобальних мистецьких процесів.

РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНА ПРАКТИКА ХУДОЖНЬО-ДЕКОРАТИВНОГО ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ

2.1. Новітні течії в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору

Реабілітаційний простір потребує особливого підходу в оформленні інтер'єру, який би сприяв відновленню фізичного та психічного здоров'я пацієнтів. Новітні течії в художньо-декоративному оздобленні таких просторів акцентують увагу на створенні гармонійного, спокійного та стимулюючого середовища, що допомагає пацієнтам відчувати себе комфортно і безпечно.

Біофільний дизайн, що означає любов до природи, є однією з ключових і дуже важливих новітніх течій у дизайні інтер'єрів, особливо актуальним він може стати в інтер'єрі реабілітаційних просторів. Основна ідея полягає в інтеграції природних елементів у внутрішнє середовище для створення відчуття гармонії з природою. Це включає використання живих рослин, водних елементів, натуральних матеріалів, таких як дерево та камінь, а також природного освітлення (Дод.Б.2.1.20). Дослідження показують, що біофільний дизайн може знизити стрес, покращити настрій та підвищити загальне самопочуття пацієнтів. Ми ще ніколи не потребували оздоровлюючих властивостей природи так сильно, як зараз, і саме тому біофільний дизайн прагне використовуватися в наших будинках та громадських приміщеннях [26].

Сучасний дизайн також звертає увагу на екологічність та принципи сталого розвитку. Використання екологічно чистих матеріалів, енергоефективних технологій та систем утилізації відходів є важливим аспектом у створенні здорового та безпечного реабілітаційного середовища.

Новітні тенденції в художньо-декоративному оздобленні реабілітаційних просторів також акцентують увагу на ергономіці, комфорті та доступності. Важливо, щоб простір був зручним та безпечним для всіх категорій пацієнтів, включаючи людей з обмеженими можливостями. Ергономічні, м'які та зручні

меблі, безпечні підлоги, доступні санвузли та інші елементи дизайну повинні забезпечувати максимальний комфорт і безпеку. Це сприяє не лише фізичному, але й психічному комфорту пацієнтів, підвищуючи ефективність реабілітації. [18, с. 285]

Важливим аспектом у сучасному оформленні реабілітаційних просторів є також і використання мистецтва як терапевтичного інструменту. Художні елементи, такі як картини, скульптури та інсталяції не лише прикрашають інтер'єр, але й стимулюють емоційний відгук, сприяючи процесу зцілення. Особливо популярними є роботи в стилі імпресіонізму та абстрактного мистецтва, які своєю багатогранністю сприяють глибокому емоційному залученню. Особливу увагу варто приділити творам, які відображають природу, спокійні ландшафти та світлові композиції, що мають заспокійливий ефект. Це сприятиме зниженню рівня тривожності, покращенню настрою і загального психічного стану пацієнтів.

Кольоротерапія є ще однією новітньою тенденцією, що активно використовується в реабілітаційних просторах. Кольори мають потужний вплив на психологічний стан людини, тому їх використання в інтер'єрі має бути ретельно продуманим. Наприклад, блакитний та зелений кольори асоціюються зі спокоєм та розслабленням, тоді як жовтий може сприяти підвищенню настрою та енергії. Використання кольоротерапії в дизайні реабілітаційних просторів допомагає створити середовище, яке стимулює емоційне та фізичне відновлення пацієнтів [29].

Новітні течії в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційного простору орієнтовані на створення гармонійного, комфортного, затишного, атмосферного та стимулюючого середовища. Використання біофільного дизайну, арт-терапії, кольоротерапії, ергономічних та доступних рішень сприяють ефективному відновленню фізичного та психічного здоров'я пацієнтів. Такі підходи не лише покращують естетичний вигляд реабілітаційних просторів, але й мають значний терапевтичний ефект, що є ключовим у процесі реабілітації.

2.2. Теоретичні та нормативні засади художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору

Реабілітаційні простори мають давню історію, яка бере початок ще з античних часів. Протягом століть ці приміщення еволюціонували, відповідаючи на зміни в медичних знаннях та суспільних потребах. Відзначається значний прогрес у розвитку реабілітаційних просторів. Після Першої та Другої світової війни потреба в реабілітації солдатів і цивільних осіб, які зазнали поранень, призвела до створення численних реабілітаційних центрів. У цей період активно розвиваються фізіотерапія, ерготерапія та інші форми лікувальної фізкультури.

Сучасні реабілітаційні простори стають більш комплексними, інтегруючи різноманітні терапевтичні методи та підходи. Важливу роль починає відігравати дизайн інтер'єру, що враховує ергономічні, естетичні та психологічні потреби пацієнтів. Застосовуються такі сучасні методи, як біофільний дизайн, арт-терапія, кольоротерапія та інші. Реабілітаційні простори пройшли довгий шлях розвитку від античних храмів до сучасних спеціалізованих центрів. Сьогодні вони продовжують еволюціонувати, інтегруючи новітні досягнення науки та техніки для забезпечення найкращих умов для відновлення пацієнтів [41].

Необхідно створити комфортне, затишне та ергономічне середовище у реабілітаційному просторі. Локація реабілітаційного простору повинна мати зручний транспортний зв'язок і інфраструктуру для зручності пацієнтів і персоналу, щоб забезпечити легкий доступ до нього. Проектування закладу повинно відповідати стандартам безпеки та комфорту, забезпечуючи лаконічний і гармонійний вигляд і функціональність приміщень.

Середовище має сприяти зручності переміщення та забезпечувати доступність усіх зон для людей з різними рівнями обмежень. Простір і дизайн інтер'єру реабілітаційного простору розробляються з максимальним використанням природного світла. Використання ергономічних меблів у дизайні допомагає

оптимізувати простір, роблячи його не лише функціональним і комфортним, але й естетично привабливим для користувачів [18].

Всі аспекти просторової організації спрямовані на створення комфортних умов для ефективної реабілітації пацієнтів. Приміщення реабілітаційного простору може включати в себе різноманітні зони. До основних структур приміщень даного реабілітаційного закладу мають входити:

- Медичні кабінети – які будуть призначені для проведення оглядів, консультацій та інших процедур;
- Кабінети психологів – де будуть надавати моральну підтримку для пацієнтів;
- Масажні кабінети – приміщення, в яких будуть проводити масаж, який є частиною реабілітаційного процесу;
- Вестибюль та ресепшен – вхідна зона та приймальня;
- Кабінет адміністрації – приміщення, в якому будуть виконувати адміністративні функції та координації роботи закладу;
- Зона відпочинку – місце для відпочинку супровідників, пацієнтів та персоналу;
- Спортивні зали – приміщення для фізичних вправ та реабілітаційних тренувань;
- Фізіотерапевтичні кабінети – приміщення для проведення фізіотерапевтичних вправ і процедур;
- Санвузли;
- Санітарні приміщення та гардероб.

Створення цих приміщень та зон дуже важливе для реабілітаційних просторів, які відносяться до закладів охорони здоров'я. Дизайн та художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційних просторів може включати в себе різні стилі, але мінімалізм, сучасний стиль та біофільний дизайн зможе найкраще передати приємну, спокійну та затишну атмосферу в приміщенні. Надзвичайно

важливий і вибір кольорової гами в інтер'єрі. Реабілітаційні центри відносяться до закладів охорони здоров'я, тому потрібно спроектувати дизайн інтер'єру у відповідності до цього.

Кольорова гама має бути світлою, м'якою та нейтральною. Велика кількість дуже яскравих та темних кольорів може негативно впливати на пацієнтів та створювати для них оптичне навантаження. Інтер'єр має надавати відчуття комфорту, спокою та затишку. Велика кількість яскравих та абстрактних елементів у художньо-декоративному оздобленні інтер'єру може викликати когнітивне навантаження у пацієнтів, тому краще надавати перевагу мінімалістичним та простим та природнім елементам оздоблення інтер'єру. Дуже важливо використовувати декоративні рослини та дерев'яні деталі в інтер'єрі – вони чудово заспокоюють та передають атмосферу гармонійності і натуральності. Дуже важливою буде і просторова організація та ергономічність в приміщеннях [18, с. 125-130].

Реабілітаційний простір, який я буду проектувати буде відноситися до амбулаторних закладів охорони здоров'я, тому і нормативні вимоги мають цьому відповідати.

До загальних аспектів нормативних вимог амбулаторних закладів охорони здоров'я, наприклад, таких як цей реабілітаційний простір – можна віднести:

- Нормативні вимоги стосовно приміщення та обладнання: – це означає, що потрібно відповідати нормам стосовно площі приміщення та їх призначення. Потрібна наявність кабінетів, в яких будуть проводити різноманітні види реабілітаційних процедур, таких як – лікувальні масажі, фізіотерапія та інші процедури, які будуть покращувати фізичний та моральний стан пацієнтів, а також потрібна наявність зони відпочинку, туалет, ресепшен та приміщення з тренажерами. Необхідним є також і забезпечення приміщення доступністю для пацієнтів з обмеженими можливостями: створити пандуси при вході в приміщення,

які будуть відповідати всім нормам, двері відповідної ширини, а також коридори, щоб забезпечити пацієнтів ергономічністю.

- Нормативні вимоги стосовно медичного обладнання: – це означає, що потрібно розміщувати обладнання та тренажери для проведення фізіотерапії, масажних та інших процедур згідно з нормами та стандартами, мінімальна відстань між обладнанням має складати 80 см, щоб пацієнтам можна було безпечно пересуватися.
- Санітарні та гігієнічні нормативні вимоги: – це означає, що потрібно дотримуватися санітарних норм та правил стосовно утримання приміщень та обладнання в чистоті, щоб забезпечити відповідні умови для персоналу та пацієнтів. Також потрібно забезпечити цей центр водопостачанням та системою відведення стічних вод згідно з цими нормативними вимогами.
- Нормативні вимоги стосовно персоналу: – це означає, що потрібно визначити кількість та кваліфікацію медичного персоналу, який буде надавати послуги для пацієнтів, які потребуватимуть реабілітаційних процедур.
- Нормативні вимоги стосовно опалення, вентиляції та кондиціонування: – це означає, що потрібно створити та забезпечити ефективну систему опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, щоб забезпечити персонал та пацієнтів належними умовами в приміщеннях.
- Нормативні вимоги стосовно безпеки, пожежної безпеки та екстрено-медичної допомоги: – це означає, що необхідно спроектувати та забезпечити персонал та пацієнтів належним рівнем безпеки та розробити процедури екстреної медичної допомоги та їхнє впровадження на випадок непередбачених ситуацій [6].

В амбулаторних реабілітаційних просторах на одного лікаря має бути оглядовий кабінет площею не менше ніж 12 м², процедурний кабінет – 20 м², фізіотерапевтичний, масажний кабінет – 12 м², санвузол – 3 м². Всі приміщення, в яких будуть обстежувати та лікувати пацієнтів мають бути обладнані

умивальниками. Якщо заклад має не більше трьох кабінетів для обстеження та лікування, то дозволяється розміщення одного туалету в зоні очікування.

Туалети мають містити мінімум одну універсальну кабінку згідно вимог ДБН В.2.2-40. А ширина дверей має бути від 0,9 до 1,2 м. Стосовно коридорів: щоб всім пацієнтам було комфортно переміщуватися по медично-реабілітаційному просторі, а також, щоб обладнання не обмежувало ширину проходу, то варто коридор проєктувати завширшки не менше ніж 1,5 м. [5].

Висота перепадів у рівні підлоги різних приміщень і просторів одного поверху у закладі не повинна перевищувати 0,025 м., якщо виникне більший перепад, то слід передбачати пандуси враховуючи ДБН В.2.2-40. Висота приміщень закладів охорони здоров'я повинна бути мінімум 3 метри від підлоги до стелі. Природне та штучне освітлення медичних приміщень повинно відповідати вимогам ДБН В.2.5-28:2018, ДСТУ-Н Б В.2.2-27:2010 [4].

Кабінети прийому лікарів, процедурні та маніпуляційні приміщення повинні мати природне освітлення з коефіцієнтом природнього освітлення не менше ніж 1,0% на робочому місці, щоб це можна було забезпечити – кабінети повинні мати вікна стандартного розміру, площею не менше ніж $3,0 \text{ м}^2$ при площі приміщення не менше ніж 12 м^2 , тобто з світловим коефіцієнтом 1:4, 1:5.

Медично-реабілітаційні центри мають бути забезпечені інженерною мережею водопостачання, каналізацією, опаленням, кондиціонуванням та вентиляцією приміщень згідно з ДСанПіН 2.2.4-171-10, ДБН В.2.5-75:2013, ДБН В.2.5-67:2013, ДБН И.2.2-10-2001.

При проєктуванні реабілітаційного простору потрібно продумати заходи, щоб люди з інвалідністю могли зручно пересуватися по приміщеннях згідно з ДБН В.2.2-9 та ДБН В.2.2-17. Також необхідно створити біля закладу проїзди чи смуги, які будуть придатні для проїзду пожежних автомобілів у випадку пожежі згідно з протипожежними вимогами ДБН Б.2.2-Х та ДБН В.2.2-9.

Теплоутримання та розрахункова температура зовнішнього повітря для розрахунку систем опалення (в тому числі повітряного) приміщень та повітряно-теплових завіс слід приймати згідно з ДБН В.2.5-67 [6].

Температура в приміщеннях медичних закладів повинна відповідати нормативним вимогам щодо температурного режиму та вологості повітря. Температура в приміщеннях медичних закладів має бути не нижче 18°C. В середньому температура в приміщеннях повинна становити від 18 – 22 °С, а відносна вологість повітря має становити до 40-60% [17].

При проєктуванні приміщень медично-реабілітаційних закладів важливо дотримуватися потрібних норм та стандартів, щоб створити ергономічне та комфортне середовище для пацієнтів та персоналу. Просторова організація та освітлення мають бути добре спланованими. Потрібно враховувати не тільки нормативні вимоги та стандарти, а і колористику, щоб створити гармонійне та лаконічне художньо-декоративне оздоблення інтер'єру в приміщенні, який буде позитивно впливати на пацієнтів та їхню реабілітацію. Медично-реабілітаційні простори мають викликати в пацієнтів відчуття спокою, комфорту, впевненості, безпеки та легкості, тому дизайн та художньо-декоративне оздоблення інтер'єру такого закладу має бути лаконічним, просторовим, виконаним в світлій та м'якій кольоровій гамі та мати хороше освітлення [19].

Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру відіграє важливу роль у створенні атмосфери, яка сприяє одужанню пацієнтів і підтримці позитивного психоемоційного стану. В українських реабілітаційних просторах і подібних закладах охорони здоров'я це оздоблення враховує не тільки естетичні аспекти, але й функціональні, ергономічні та терапевтичні потреби.

У сучасних українських реабілітаційних просторах кольорова палітра інтер'єру вибирається з урахуванням психофізіологічних впливів кольорів на людину. Наприклад, спокійні, пастельні тони сприяють релаксації і зниженню стресу, тоді як яскраві акценти можуть використовуватися для стимулювання

активності та покращення настрою. Використання природних матеріалів, таких як дерево, камінь та рослини, створює зв'язок з природою, що позитивно впливає на пацієнтів. Дерев'яні панелі, кам'яні підлоги та живі рослини в інтер'єрі сприяють створенню затишної і заспокійливої атмосфери. Такий дизайн та художньо-декоративне оздоблення інтер'єру ми можемо побачити в українській клініці "ADONIS" м. Буча (Дод.Б.2.2.21), даний інтер'єр вирізняється лаконічністю та просторовістю. Мінімалістичний дизайн створює відчуття легкості завдяки світлій, нейтральній кольоровій гамі. Білі стіни та стеля, світла плитка під мармур сприяють заспокоєнню пацієнтів. Меблі в центрі також мінімалістичні: смарагдові дивани, білі журнальні столики та декоративні рослини. Художні акценти на стінах включають портрети щасливих людей та пейзажі з соняшниками [12].

Ергономічні меблі та функціональні елементи інтер'єру є ключовими в реабілітаційних закладах. Зручні крісла, ліжка з регульованими параметрами, а також широкі коридори і безбар'єрний доступ сприяють комфортному переміщенню пацієнтів з різними рівнями обмежень, подібний інтер'єр є в українському медичному центрі "EmCell Cell Therapy Center" м. Київ (Дод.Б.2.2.22). Даний центр має сучасний та стильний дизайн інтер'єру. Лаконічний, світлий і ніжний мінімалістичний стиль із світлою кольоровою гамою, хорошим освітленням, декоративними рослинами та м'якими меблями створює атмосферу комфорту і спокою. Ніжно блакитні двері та штори гармоніюють з білими стінами, стелею та підлогою з ефектом мармуру. Медичні кабінети прикрашають картини, одна із стін пофарбована в ніжний блакитний колір, що додає художньо-декоративного акценту [28].

Інтер'єр та художньо-декоративне оздоблення ще одного українського реабілітаційного простору "New Life" м. Київ (Дод.Б.2.2.23) можна описати як мінімалістичний та лаконічний. Просторовий дизайн з ніжною світлою кольоровою гамою стін, стелі та підлоги створює відчуття спокою. Декоративні рослини додають натуральності й затишку, що позитивно впливає на пацієнтів і персонал. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру включає в себе картини з міськими

пейзажами, які часто використовуються в медичних закладах для створення особливої атмосфери [38].

Аналіз художньо-декоративного оздоблення інтер'єрів українських реабілітаційних просторів і закладів охорони здоров'я показує, що мінімалістичний і лаконічний дизайн із світлою кольоровою гамою та природними елементами сприяє позитивному психоемоційному стану пацієнтів. Використання ергономічних меблів і функціональних елементів забезпечує комфорт і доступність для всіх пацієнтів. Декоративні рослини та художні акценти, такі як картини з міськими пейзажами, створюють затишну атмосферу, важливу для процесу реабілітації.

Мистецькі твори, зокрема пейзажі в стилі імпресіонізму, відіграють значну роль у реабілітаційних просторах. Картини із зображеннями природи, архітектури та спокійних сцен створюють естетичну насолоду і сприяють покращенню психоемоційного стану пацієнтів. Такі твори можуть стати центральним елементом інтер'єру, довкола якого будується загальна концепція дизайну.

Аналіз світового досвіду створення художньо-декоративного оздоблення інтер'єру свідчить про важливість врахування естетичних, функціональних та терапевтичних аспектів у дизайні медично-реабілітаційних просторів. Використання природних матеріалів, світлої кольорової гами, зелених зон та художніх акцентів позитивно впливає на психоемоційний стан пацієнтів та сприяє їх швидшому одужанню.

Інтер'єр польського реабілітаційного центру "CONSTANCE CARE" у Варшаві (Дод.Б.2.2.23) характеризується сучасністю, просторовістю та лаконічністю. Він має мінімалістичний стиль з м'якою та світлою кольоровою гамою. Стіни пофарбовані в світлий колір, підлога в медичних кабінетах та зоні ресепшену має молочно-коричневий відтінок. Зона ресепшену підсвічена для привернення уваги. Реабілітаційно-тренажерний зал також оформлений у світлих відтінках, що створює спокійну атмосферу, сприяючи комфорту пацієнтів [30].

Реабілітаційний центр "ANAGENNISI" в Салоніках, Греція (Дод.Б.2.2.24), відомий своїм стильним та сучасним хай-тек дизайном та художньо-декоративним оформленням інтер'єру. Інтер'єр просторовий, лаконічний і ергономічний, з прохолодною кольоровою гамою в відтінках блакитного, білого та сірого, з доповненими металевими елементами. Підлога контрастна, з чергуванням білого, чорного та марсалового кольорів. Зона ресепшену виглядає технологічно, що підкреслює використання інноваційних технологій. Дизайн та художньо-декоративне оздоблення інтер'єру створює відчуття впевненості, безпеки та спокою [25].

Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційної клініки Маркова в хорватському місті Муртер (Дод.Б.2.2.25), є прикладом важливості лаконічності та мінімалістичного дизайну в медичних закладах. Світла кольорова гама, білі стіни та ресепшен із підсвіткою і світло-сірими декоративними колами створюють художній та ніжний акцент. Світлий паркет та декоративні рослини додають натуральності. У деяких кабінетах підлога має теплий карамельний колір, а стіни – ніжний відтінок айворі. Цей інтер'єр забезпечує комфорт, гармонійність та затишок [36].

Досліджуючи український та світовий досвід проектування реабілітаційних просторів та художньо-декоративного оздоблення інтер'єру, можна зрозуміти, що вони мають спільні принципи при плануванні та проектуванні дизайну інтер'єру медичних закладів. Насамперед, важливо зазначити, що інтер'єр реабілітаційних просторів має бути ергономічним, комфортним та затишним для пацієнтів та персоналу. Надзвичайно важливим аспектом є планування просторової організації та ергономічності. Також є дуже важливим і кольорова гама даного інтер'єру.

В інтер'єрі медичних закладів не рекомендовано використовувати дуже яскраві та темні кольори у великій кількості. Наприклад, пофарбовані стіни в яскравий червоний колір з абстрактними зображеннями можуть створити оптичне та когнітивне навантаження для пацієнтів та персоналу, тому використовувати

потрібно світлі, нейтральні та м'які кольори, щоб створити відчуття затишку, спокою та комфорту, який необхідний для відновлення пацієнтів.

Дослідивши та проаналізувавши українські та світові аналоги реабілітаційних просторів – я дійшла до висновку, що є певні стандарти та принципи, за якими проєктують ці медичні заклади. До цих стандартів можна віднести: ергономічність та просторову організацію, мінімалістичний та лаконічний дизайн інтер'єру, світлу, нейтральну та м'яку кольорову гаму, хороше природне та штучне освітлення, розміщення декоративних рослин та природних елементів, створення затишної, спокійної та легкої атмосфери. Все це спрямовується на покращення морального стану пацієнтів, світлий, ніжний та м'який дизайн інтер'єру допомагає відчувати затишок та спокій, який необхідний для пацієнтів.

Головними акцентами в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру реабілітаційних просторів дуже часто стають живописні картини, в особливості це – пейзажі, які зображають прекрасні міські та природні краєвиди. Вони допомагають заспокоїти і підтримати психологічний стан людини. Також надзвичайно важливим елементом є декоративна рослинність, яка дуже добре сприяє на моральне відновлення людей.

2.3. Психоемоційний вплив художньої роботи на формування інтер'єру реабілітаційного простору

Художня робота в інтер'єрі реабілітаційного простору є дуже важливим елементом, який може сприяти покращенню психоемоційного стану пацієнтів, створенню затишної і привабливої атмосфери, підтримці духовного здоров'я та стимуляції розумової активності. Художня робота робить перебування в реабілітаційному просторі більш приємним і комфортним, що позитивно впливає на процес одужання.

Художня робота, особливо пейзаж у стилі імпресіонізму з зображенням костелу, може мати значний психоемоційний вплив на формування інтер'єру реабілітаційного простору. Імпресіонізм, як художній стиль, відомий своїм акцентом на передачі моментальних вражень та емоцій через гру світла і кольору, а також прагненням передати атмосферу моменту.

Візуальні ефекти імпресіоністичних картин часто викликають у глядачів відчуття спокою, гармонії та мрійливості. Плавні лінії та м'які кольорові переходи сприяють розслабленню та зменшенню стресу, що особливо важливо для пацієнтів реабілітаційних просторів.

Костел як архітектурний елемент несе в собі глибоку символіку. Він асоціюється з духовністю, стабільністю, надією та відродженням. Зображення костелу може викликати у пацієнтів відчуття безпеки та внутрішнього миру, що важливо для процесу одужання. Крім того, костел як символ підтримки та духовної опори може надихати пацієнтів на відновлення віри у власні сили та можливості.

Перш за все, така художня робота має потенціал створити емоційно позитивний вплив на пацієнтів та персонал реабілітаційного простору. Зображення костелу, як символу духовності і внутрішнього спокою, може сприяти відчуттю затишку та душевного комфорту серед тих, хто переживає труднощі у своєму фізичному чи емоційному здоров'ї.

Крім того, імпресіоністичний пейзаж з його характерними мазками і грою світла може сприяти психологічному розслабленню та зниженню рівня стресу. Передача атмосфери світла і простору, яка часто характерна для імпресіонізму, може допомогти пацієнтам відчувати відкритість і можливість нового початку у своєму процесі відновлення. Зображення костелу на тлі природи може викликати у пацієнтів асоціації з миром, спокоєм та надією, що є важливими для їхнього психоемоційного стану.

Розміщення такої картини в інтер'єрі реабілітаційного простору допоможе створити центральний акцент, який буде задавати тон всьому простору. Навколишній інтер'єр має підкреслювати і доповнювати пейзаж, використовуючи світлі, нейтральні відтінки для стін, меблів та інших елементів декору. Це допоможе підтримати загальну гармонію і уникнути перевантаження простору.

Картина з природним пейзажем та костелом гармонійно поєднується з використанням живих рослин і природних матеріалів в інтер'єрі. Зелені рослини, натуральні тканини, дерев'яні та кам'яні елементи можуть посилити ефект присутності природи, створюючи додатковий комфорт і сприяючи психічному відновленню пацієнтів.

Пейзаж в стилі імпресіонізму з зображенням костелу може значно вплинути на створення інтер'єру реабілітаційного простору, надаючи йому гармонії, спокою та емоційного комфорту. Така картина допоможе створити затишну атмосферу, яка сприяє психологічному та емоційному відновленню пацієнтів, підвищуючи ефективність реабілітаційних процесів.

2.4. Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору

Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору має значний вплив на психологічний і фізичний комфорт пацієнтів та персоналу. Використання різних засобів і прийомів художньо-декоративного оздоблення інтер'єру дозволяє створити сприятливе середовище для відновлення здоров'я.

Надзвичайно важливим буде вибір кольорової гами для інтер'єру. Використання світлих, нейтральних кольорів, таких як білий, пудровий, бежевий та пастельні відтінки, створюють відчуття простору та чистоти. Ці кольори сприяють релаксації та зниженню стресу. Помірне використання акцентних кольорів, таких як м'який зелений, блакитний, світло-жовтий та світло-коричневий, додає інтер'єру цікавості та жвавості, не перевантажуючи простір.

При створенні художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору потрібно також використовувати і натуральні матеріали. Використання елементів дерева, каменю, натуральних та м'яких тканин для меблів – створює відчуття тепла та затишку. Натуральні матеріали мають приємну текстуру і надають простору естетичної та натуральної привабливості.

Ще одним важливим моментом буде проєктування інтер'єрного середовища так, щоб можна було використати максимальну кількість природного світла через великі вікна та, наприклад, створення оранжереї. Це буде сприяти поліпшенню настрою і загального самопочуття пацієнтів. Окрім природного освітлення, потрібно добре спланувати і штучне освітлення, по можливості можна додати світильники на стіни, які створять приємну та спокійну атмосферу.

Особливим та головним акцентом в художньо-декоративному оздобленні інтер'єру має стати творча робота. Це може бути скульптура, барельєф, настінні розписи, художня картина, або інші художні елементи. В даному проєкті реабілітаційного простору – головним художнім акцентом стане живописна картина "Між війною та молитвою" в стилі імпресіонізму. Це буде пейзаж в техніці олійного

живопису, який буде зображувати міський пейзаж та архітектурну пам'ятку – костел. Ця картина буде символічною, вона буде прагнути викликати в пацієнтів відчуття безпеки, емоційної підтримки, мотивації, надії, віри в свої сили та сприяти їхньому психічному відновленню.

Ця живописна картина стане головним художнім акцентом в інтер'єрному середовищі реабілітаційного простору, але цього ще не достатньо для того, щоб створити повноцінне художньо-декоративне оздоблення інтер'єру.

Необхідним буде проєктування в інтер'єрному середовищі декоративних елементів. Особливо важливими елементами стануть декоративні рослини. Живі рослини покращують якість повітря і додають приміщенню природної краси. Вони сприяють зниженню стресу та підвищенню загального рівня комфорту.

Також в інтер'єрі реабілітаційного простору будуть розміщуватися водні елементи дизайну, це буде фонтан в оранжереї, та декоративний ярусний ставок з рибками та рослинами в зоні відпочинку, це створить гармонійну та природню атмосферу.

Важливими елементами художньо-декоративного оздоблення інтер'єру стануть також і м'які та зручні дивани, крісла, журнальні столики та книжкові стелажі. Все це має бути добре спланованим, розташування меблів та обладнання має забезпечувати легкий доступ до всього необхідного і вільний простір для пересування, що важливо для пацієнтів з обмеженими можливостями руху.

Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору мають бути спрямовані на створення комфортного, затишного та естетично привабливого середовища. Використання світлих кольорів, натуральних матеріалів, різноманітних художніх і декоративних елементів, а також ергономічних рішень сприяє поліпшенню морального та фізичного стану пацієнтів, допомагаючи їм швидше відновитися та повернутися до повноцінного життя.

2.4.1. Вихідні дані, концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору

Створення реабілітаційних просторів надзвичайно актуальне та дуже важливе в нашій час. Через розпочату росією війну проти України – дуже велика кількість людей постраждали. Постраждали та продовжують страждати, як військові, так і цивільні, чоловіки та жінки, тому необхідно, щоб була створена достатня кількість подібних закладів охорони здоров'я, які могли б надавати необхідну допомогу для всіх, хто її потребує.

Метою цього реабілітаційного простору стане забезпечення та надання ефективних, високоякісних послуг з медичного лікування та реабілітації для пацієнтів, які отримали травми та потребують реабілітаційної допомоги, з метою поліпшення їхнього фізичного та морального стану.

Також дуже важливо створити комфортне, лаконічне та затишне середовище, де люди зможуть відчувати себе в безпеці. План приміщення, який було обрано для даного реабілітаційного простору є двохповерховою будівлею, площа якої добре підходить для створення компактного амбулаторного закладу охорони здоров'я.

До послуг з реабілітаційних процедур в цьому амбулаторному просторі будуть входити:

- Лікувальна реабілітація – застосування масажу для поліпшення фізичного стану тіла, фізіотерапія, медичні огляди та лікувальні процедури;
- Фізична реабілітація – тренування м'язів та суглобів, вправи на координацію та лікувальна фізкультура;
- Психологічна реабілітація – наявність психологів і психотерапевтів, які надають психологічну підтримку пацієнтам, допомагаючи їм справлятися зі стресом, тривогою та депресією, які можуть супроводжувати процес відновлення.

Надзвичайно важливим є створення інтер'єрного середовища з урахуванням всіх необхідних та ергономічних вимог, стосовно інклюзивності. Необхідно встановити пандуси, ліфт, широкі дверні прорізи та коридори, які дозволятимуть зручне пересування пацієнтів на інвалідних візках або з іншими мобільними засобами. Також важливо обладнати санвузли спеціалізованими ручками, які стануть опорою.

Також потрібно створити системи безпеки, системи контролю за вологістю і температурою, наявність природного освітлення та вентиляції, а також ергономічне просторове планування в приміщеннях, яке буде відповідати всім необхідним нормам.

Головна концепція проектування художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору полягає в тому, щоб створити комфортне, компактне та сприятливе середовища для фізичного та психологічного відновлення пацієнтів. Простір має бути орієнтований на забезпечення зручності, безпеки і комфорту пацієнтів, зокрема тих, хто може мати обмежені фізичні можливості. Основний акцент робиться на комфорті, естетиці та функціональності, з урахуванням індивідуальних потреб і особливостей кожного пацієнта.

Простір має бути логічно організованим, з чітким розподілом на зони, які мають бути ергономічними та відповідати всім необхідним нормам та стандартам при проектуванні приміщень та художньо-декоративного оздоблення інтер'єру, враховуючи інклюзивність, екологічність та естетичне художньо-декоративне оздоблення інтер'єру. Необхідно створити спокійну та лаконічну, гармонійну атмосферу, щоб пацієнти та персонал могли відчувати комфорт та безпеку перебуваючи в даному реабілітаційному просторі.

2.4.2. Функціонально-планувальне та об'ємно-просторове рішення художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору

Функціонально-планувальне та об'ємно-просторове рішення художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору відіграє важливу роль у створенні комфортного та ефективного середовища для пацієнтів і персоналу. Цей підхід охоплює ретельне планування зон, забезпечення зручного та безпечного пересування, а також використання естетичних та функціональних елементів для підвищення якості надання медичних і реабілітаційних послуг.

Для проєктування даного реабілітаційного простору було обрано такі зони: оранжерея, зона відпочинку, санвузли (жіночий та чоловічий), а також тамбур.

Було проведено демонтаж, завдяки якому я змогла створити більш ергономічний для пересування тамбур та коридор, ширина яких складає тепер – 2000 мм. Також сходи замінилися на ліфт, щоб створити комфортні умови для пацієнтів та забезпечити безбар'єрний доступ до всіх рівнів будівлі. Було створено два пандуси довжиною в 3000 мм, та шириною в 2000 мм, які відповідали потрібним нормам. Також було добудовано ще одне приміщення в 35,6 м², яке стало оранжереєю та чудовою зоною для відпочинку.

При виборі частини приміщень, які будуть проєктуватися для атестаційної роботи першого бакалаврського рівня вищої освіти – я провела також і монтаж перегородок, завдяки чому виділила зону, яка буде проєктуватися. В неї буде входити – тамбур, площа якого складатиме 18,6 м² та два санвузли (жіночий – 15,8 м² та чоловічий – 15,1 м²), особливість цього планування в тому, що пацієнти та персонал зможуть пройти в зону відпочинку також і через двері цих санвузлів.

Санвузли мають туалетну та душову кабінки, які закриваються дверима. Вони спроектовані враховуючи інклюзивність, мають стандартний розмір та опору, за яку можна триматися. Також розміщено умивальник та місце, де можна присісти, або скласти речі. Підлога в приміщенні санвузлів буде матовою та безпечною проти ковзання. Всі прохідні двері спроектовані згідно з нормами інклюзивності та мають

двірні отвори завширшки в 1100 мм, двірний отвір, який буде вести в оранжерею – матиме ширину в 2000 мм. Всі прохідні зони також мають бути добре спланованими, щоб пацієнти та персонал могли вільно переміщатися по реабілітаційному просторі.

До зони відпочинку можна дійти через санвузли, а також через зону ресепшену та коридор, який веде до інших приміщень реабілітаційного простору, та ліфт. Зона відпочинку, площа якої складає – 48,6 м² є надзвичайно важливою зоною в плануванні простору, саме в ній буде знаходитися художня робота "Між війною та молитвою", яка стане головним художнім акцентом даного реабілітаційного простору.

Зона відпочинку в реабілітаційному просторі відіграє ключову роль у забезпеченні комфортного та підтримуючого середовища для пацієнтів і персоналу. Вона сприяє зниженню рівня стресу, покращенню фізичного та психоемоційного стану, забезпечує можливість для соціалізації та надає місце для розслаблення і відновлення сил. Правильно спроектована зона відпочинку з використанням ергономічних меблів, природних матеріалів, естетичних елементів та належного освітлення створює гармонійне середовище, яке сприяє успішному процесу реабілітації.

Підлога в приміщеннях має легко очищатися згідно з санітарними нормами, тому потрібно спланувати таку підлогу, яку буде легко прибирати та дезинфікувати, хорошим варіантом стане – матова плитка.

Ще однією важливою зоною, яка проєктувалася, стала – оранжерея, площею в 35,6 м². Вона стала особливим місцем в даному реабілітаційному просторі. Максимальна кількість природного освітлення зробила простір надзвичайно гармонійним, просторовим та спокійним.

Дуже важливо створити просторове та ергономічне планування інтер'єрного середовища, в якому пацієнти та персонал зможуть відчувати комфорт, безпеку та спокій.

2.4.3. Стилiстика, меблi, декор, оздоблювальнi матерiали та освiтлення iнтер'єру примiщення реабiлітацiйного простору

Для створення атмосфери, що сприяє вiдновленню та покращенню самопочуття пацiєнтiв у реабiлітацiйному просторi, буде використовуватися сучасний мiнiмалiстичний та бiофiльний стиль. Стилiстика iнтер'єру характеризується простотою форм та обмеженим колоритом, а також використанням великої кiлькостi рослин, натуральних та екологiчних елементiв i матерiалiв, таких як дерево та камiння.

Iнтер'єр тамбуру буде виконаний в мiнiмалiстичному стилi, стiни та стеля бiлого кольору, дерев'янi декоративнi рейки зi свiтильниками будуть прикрашати стiну, пiдлога буде матовою та безпечною проти ковзання з iмiтацiєю натурального мармуру. На вiкнах будуть розмiщенi жалюзi, а дверi будь виконанi з натурального дерева, що створить нiжну та природню атмосферу.

Iнтер'єр санвузлiв також буде притримуватися цього стилю, матова плитка з iмiтацiєю мармуру, дверi з натурального дерева, фiтостiни, як елемент декору, умивальник в лаконiчному стилi та чорнi кабiнки для туалету та душу з металевими опорами.

В зонi вiдпочинку буде розмiщуватися великий, свiтлий та м'який диван, бiля нього будуть стояти дерев'янi журнальнi столики, а поряд – декоративний ярусний ставок з рибками та рослинами в зонi вiдпочинку, який створить атмосферу природної гармонiї та спокою, два м'яких крiсла, якi будуть знаходитися бiля художньої картини "Мiж вiйною та молитвою", яка буде зображати мiський пейзаж в технiцi олійного живопису з архiтектурною пам'яткою – костелом в стилi iмпресiонiзму. Ця картина буде сповнена символiзму, вона буде прагнути викликати в пацiєнтiв вiдчуття безпеки, емоцiйної пiдтримки, мотивацiї, надiї, вiри в свої сили та сприяти iхньому психiчному вiдновленню та пiдвищить естетичну цiннiсть простору.

Стіни та стеля в зоні відпочинку будуть білого кольору, на вікнах будуть жалюзі, а між ними – фітостіна. Також в цій зоні відпочинку будуть розміщені дерев'яні рейки зі світильниками та декоративні рослини і фітостіни. Цей простір зони відпочинку буде мати багато природного освітлення та ергономічної просторовості.

Підлога буде мати імітацію натурального та світлого дерева, а також вона буде матовою та безпечною проти ковзання.

Кольорова гама в інтер'єрі буде світлою, нейтральною, м'якою та ніжною, щоб створити приємну та спокійну атмосферу для пацієнтів та персоналу. Освітлення також надзвичайно важливе, тому потрібно максимально використовувати природне світло через великі вікна та добре спланувати штучне освітлення та розмістити декоративні світильники на стіні, які створять м'яку та приємну атмосферу.

Інтер'єр оранжереї стане особливим та найсвітлішим місцем в реабілітаційному просторі. Лозовидні рослини та велика кількість декоративних рослин у вазонах, які розміщуються біля фонтану, створюють атмосферу справжнього природного куточку, який сповнений спокою та релаксації. В оранжереї буде розміщено два великих, м'яких, світлих та ергономічних дивани, стелажі з книгами, та м'які пуфи, на яких можна сидіти. Інтер'єрне середовище буде просторовим та інклюзивним. Підлога буде матовою та безпечною від ковзання, матиме імітацію натурального мармуру, що зможе додати натуральності інтер'єру.

У реабілітаційному просторі мають використовуватися екологічні та натуральні матеріали, такі як натуральне дерево, камінь, скло і текстиль. Це дозволяє створювати природній і гармонійний інтер'єр, який сприяє емоційному і фізичному відновленню пацієнтів.

Ці аспекти стилю, меблів, декору, оздоблювальних матеріалів та освітлення спільно сприяють створенню сприятливого середовища для фізичного і емоційного відновлення пацієнтів у реабілітаційному просторі.

Висновки до розділу II

Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційних просторів є важливим елементом, що значно впливає на ефективність лікування та реабілітації пацієнтів. Новітні тенденції у дизайні таких просторів акцентують увагу на використанні природних матеріалів, озелененні, ергономіці та психоемоційному благополуччі. Використання дерева, каміння та декоративних рослин, таких як фітостіни, сприяє створенню заспокійливої та гармонійної атмосфери.

Теоретичні та нормативні засади надають науковий фундамент для вибору оптимальних рішень у плануванні простору, максимізуючи ефективність та зручність для користувачів. Наукові та нормативні основи художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору визначаються не лише естетичними критеріями, але й практичними вимогами до безпеки, ергономіки та психоемоційного комфорту пацієнтів.

Психоемоційний вплив художніх акцентів та елементів в інтер'єрі є надзвичайно важливим для підтримки позитивного настрою пацієнтів. Правильний вибір кольорової гами, освітлення та декоративних акцентів сприяє зниженню стресу та покращенню загального самопочуття. Засоби і прийоми декору, включаючи стиль, меблі, декоративні матеріали та освітлення, спільно створюють гармонійну атмосферу, сприяючи підвищенню самопочуття, відновленню сил та загальному благополуччю пацієнтів і персоналу.

Засоби і прийоми художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору включають в себе різноманітні техніки, спрямовані на створення комфортного, ергономічного та естетично приємного середовища для пацієнтів. Важливими аспектами є використання природного світла, ефективна вентиляція та штучне освітлення, використання нейтральних та заспокійливих кольорів, а також ергономічність меблів. Ці підходи сприяють покращенню настрою, зниженню стресу і підвищенню загального комфорту пацієнтів під час реабілітації.

Концепція художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору базується на детальному аналізі вихідних даних, включаючи специфічні потреби пацієнтів та функціональні вимоги приміщення. Основною метою є створення комфортного та гармонійного середовища, яке сприяє фізичному та психологічному відновленню. Особлива увага приділяється безпеці та доступності простору, враховуючи інклюзивність та потреби осіб з обмеженими фізичними можливостями. Загальний дизайн спрямований на створення естетично приємної та функціонально зручної обстановки, яка підтримує процес реабілітації.

Функціонально-планувальні та об'ємно-просторові рішення в дизайні реабілітаційних просторів спрямовані на максимальну зручність та ефективність використання приміщень. Чіткий розподіл на зони, зручні та широкі переходи між ними та ергономічне планування функціональних блоків, забезпечують комфорт для пацієнтів та персоналу. Особлива увага приділяється ергономіці та доступності для пацієнтів з обмеженими можливостями, забезпечуючи безбар'єрний доступ до всіх необхідних зон.

Стилістика інтер'єру включає використання нейтральних кольорів, ергономічних меблів та екологічних оздоблювальних матеріалів, що створюють приємну та затишну атмосферу. Особлива увага приділяється освітленню, яке повинно бути достатньо природним та штучним для підтримки комфортних умов. Декоративні елементи, такі як картини та декоративні рослини, підбираються з урахуванням їх позитивного психоемоційного впливу. Оздоблювальні матеріали обираються з урахуванням їх екологічності та легкості у догляді, а також високої зносостійкості.

Таким чином, сучасний підхід до художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційних просторів забезпечує створення комфортного, естетично приємного та функціонально ефективного середовища, що сприяє фізичному та психологічному відновленню пацієнтів.

РОЗДІЛ III. СТВОРЕННЯ МЕЙЗАЖУ В ТЕХНІЦІ ОЛІЙНОГО ЖИВОПІСУ

3.1. Обґрунтування вибору мотиву.

Творча робота є частиною проєкту художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору. Мета художнього твору — створити не лише естетичне задоволення, але й надати психологічної підтримки та стимулювання духовного відновлення пацієнтів.

Фастівський костел обрано як центральний елемент картини через його символічне значення та архітектурну красу. Костел символізує надію, духовне відродження та внутрішню силу, що є надзвичайно важливим для пацієнтів реабілітаційного простору. Його образ нагадує про витривалість і здатність до відновлення, що співзвучно з метою реабілітаційного простору — допомогти людям відновити своє фізичне та психологічне здоров'я.

Художня робота передбачає створення живописної картини в техніці олійного живопису. Картина має назву "Між війною та молитвою" і зображує міський пейзаж з архітектурною пам'яткою — Фастівським костелом.

Фастівський костел, або Костел Воздвиження Святого Хреста, є однією з відомих архітектурних пам'яток України. Він відомий своєю архітектурною унікальністю, зокрема асиметричною композицією. Основною причиною цієї асиметричності є наявність лише однієї башти, що є рідкісним і незвичним рішенням для католицьких храмів, де зазвичай спостерігається симетрична архітектура з двома баштами.

Цей неоготичний храм, зведений у кінці XIX століття, є символом віри, надії та витривалості. Протягом своєї історії костел пережив багато подій, включаючи війни, зміни влади та реставрації, але він вистояв, і сьогодні він стоїть як свідок минулого та символ духовної сили громади [7].

Сюжет картини "Між війною та молитвою" відображає складний, але водночас натхненний шлях до відновлення. Війна, що все ще триває, контрастує з

тихим і мирним пейзажем костелу, підкреслюючи, що навіть у найтемніші часи є місце для віри та молитви. Відомо, що багато людей на війні звертаються до віри. На межі життя і смерті в людині відкривається справді щось найважливіше та суттєве.

Війна в психологічному плані відноситься до категорії "прикордонної ситуації", тобто є вкрай небезпечною, невизначеною, непередбачуваною, яка загрожує самому життю людини і майже не залежить від її волі та розуму. Чим менш керована ситуація навколо, тим сильніша схильність людини до пошуку психологічної опори, тим вище і потреба у зверненні до віри.

Розміщення цієї картини в залі відпочинку реабілітаційного простору сприятиме створенню спокійної та натхненної атмосфери. Пацієнти, чекаючи на свої процедури або консультації, зможуть зупинитися, замислитися над зображенням, відчувати його емоційну глибину та отримати моральну підтримку.

Картина "Між війною та молитвою" є важливим елементом художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору. Її символічність, кольорова гамма, сонячний стан сприяють створенню атмосфери надії, спокою та духовного відновлення, що є необхідним для ефективної реабілітації пацієнтів.

Імпресіоністичний стиль обрано не випадково. Він дозволяє передати миттєвість, легкість і емоційну насиченість моменту. Олійна техніка додає глибини та текстури, роблячи зображення більш живим і відчутним. Розмиті контури, контрастність та гра світла і тіні створюють відчуття руху та динаміки, що символізує процес відновлення та надії на майбутнє.

Під час вибору матеріала для виконання роботи, з урахуванням порад дипломних керівників – Н. А. Плісс та О. В. Кащенко, було вирішено зупинитися на техніці олійного живопису.

Використання імпресіоністичного стилю та олійної техніки дозволяє передати глибину емоцій та підкреслити важливість духовної складової у процесі відновлення здоров'я.

3.2. Пошуки композиційно-просторового рішення художньої роботи.

Перед реалізацією та початком створення художньої роботи було проведено довготривалий аналіз та дослідження різноманітних жанрів та напрямків. Було проведено пошуки аналогів та цікавих мотивів. Було проаналізовано декілька варіантів та аналогів, та було обрано міський пейзаж, який буде зображати видатну та унікальну архітектурну пам'ятку України, а точніше – Костел Воздвиження Святого Хреста, що знаходиться в місті Фастів.

На створення міського пейзажу з зображенням Фастівського костелу надихнули роботи Кащенко О. В., які стали найпершими референсами в створенні міського пейзажу для художнього твору. Творчі роботи Олександра Володимировича зображали міські пейзажі та вулиці з соборами (Дод.В.3.2.27), (Дод.В.3.2.28) і замками (Дод.В.3.2.29). Техніка живопису цих картин була дуже контрастною, гра світла та тіні надихнула на те, щоб працювати з контрастами світла, тіні, холодних та теплих співвідношень.

На цьому етапі потрібно було обрати і стиль, в якому буде створюватися картина. Після тривалого дослідження та аналізу творчих робіт багатьох художників, було обрано стиль – імпресіонізм.

Головними аналогами стали роботи імпресіоніста Клода Моне, такі як "Вулиця в Сент-Адресс 1867" (Дод.В.3.2.30) – ця картина зображає мальовничу вулицю в невеликому французькому містечку Сент-Адресс. Виконана в стилі імпресіонізму, робота демонструє гру світла та тіні, передаючи атмосферу літнього дня. Моне використовує яскраві кольори та короткі мазки пензля для створення жвавого і детального зображення міського життя. "Канал в Амстердамі" (Дод.В.3.2.31) – картина відображає м'яке освітлення та відблиски води, використовуючи плавні мазки та тонкі колірні переходи для передачі атмосфери міста. "Руанський собор – сонячне світло" (Дод.В.3.2.32) – ця картина є частиною серії робіт, де Моне зображує Руанський собор в різний час доби та при різному освітленні. У цій версії він показує собор при яскравому сонячному світлі,

використовуючи яскраві, насичені кольори та тонкі мазки, щоб передати текстуру каменю та гру світла на його поверхні.

Також було проаналізовано імпресіоністичні шедеври Каміля Піссарро, такі як: "Вулиця Епісері, Руан. Сонячне світло, полудень" (Дод.В.3.2.33), ця картина показує жваву вулицю Руана під яскравим полуденним сонцем. Піссарро використовує імпресіоністичну техніку з короткими, енергійними мазками пензля, щоб передати гру світла і тіні, створюючи відчуття руху та тепла. Ще однією його прекрасною роботою в стилі імпресіонізму є "Дахи старого Руана" (Дод.В.3.2.34). Піссарро використовує насичені кольори і м'які мазки, щоб передати текстуру черепиці та атмосферу старого міста, зосереджуючись на архітектурних деталях і світлі. "Вид на Руан 1883" (Дод.В.3.2.35) – художник передає велич міста через його архітектуру та природні елементи, використовуючи імпресіоністичні техніки для створення ефекту простору і світла. Характерні мазки додають динамічності зображенню, створюючи живий і імпресіоністичний пейзаж.

До українських пейзажних імпресіоністичних аналогів було віднесено роботи українського художника – Трохименка Карпа Дем'яновича та його роботу "Осінь у Лаврському заповіднику" (Дод.В.3.2.36), ця робота зображує золотаву осінню пору в Києво-Печерській лаврі, яка є частиною Лаврського заповідника. Центральний акцент зроблений на архітектурних елементах лаври, які оточені багряними та золотистими деревами. Завдяки майстерному використанню кольору та світла, художник створює атмосферу затишку і тиші, притаманну осінньому дню в історичному місці.

Ще одним чудовим прикладом українського імпресіонізму є картина "Собор Святого Юра" (Дод.В.3.2.37) Олексія Харлампійовича Новаковського, яка зображує величну архітектурну пам'ятку — Собор Святого Юра у Львові. Оточення собору, включаючи зелені насадження та небо, створює контраст і надає картині збалансованості.

Після тривалого вивчення аналогів та художніх матеріалів, було розпочато пошуки композиційного рішення та створення начерків Фастівського костелу. Було створено перші начерки (Дод.В.3.2.38), (Дод.В.3.2.39), (Дод.В.3.2.41) та (Дод.В.3.2.42).

Під час створення начерків Фастівського костелу для художньої роботи, було приділено увагу детальному вивченню архітектурних особливостей споруди.

Процес вибору композиції для картини зображення Фастівського костелу включає детальне планування та аналіз. Від ідеї та задуму, через пошук ідеального ракурсу та композиційне рішення, до роботи зі світлом, тінями та кольоровою палітрою, кожен етап спрямований на створення гармонійного та емоційно насиченого зображення.

Відвідуючи костел, було зроблено безліч фотографій з різних ракурсів, щоб захопити його головні елементи та атмосферу. Використовуючи ці знімки, виконано серію начерків, зосереджуючись на загальних формах і пропорціях будівлі. Створено велику кількість детальних начерків, відображаючих ключові архітектурні деталі, такі як фасад, вікна, і декоративні елементи. У процесі роботи використовувались олівці, щоб передати текстуру та світлотіньові ефекти, виконувалися різні техніки штрихування. Ці начерки стали основою для подальшої роботи над художньою картиною, допомагаючи створити точне та виразне зображення Фастівського костелу.

Були зроблені пошуки формату а саме начерки були виконані на вертикальному, горизонтальному і на форматі за розміром ближче до квадрату. На основі виконаних пошукі формату було вирішено обрати вертикальний формат, так як саме цей формат додає зображенню головного у композиції, костелу, велич і підкреслює його монументальну архітектуру.

Великий простір неба над костелом додає відчуття свободи та відкритості. Це також підкреслює висоту вежі та створює контраст між архітектурою та природою.

Присутність великого простору довкола костелу робить його ще більш значущим та величним.

Світло падає з правого боку картини, освітлюючи одну частину костелу та створюючи тіні з іншого боку. Це додає зображенню об'ємності та реалістичності. Гра світла та тіні допомагає виділити архітектурні деталі будівлі.

Форма костелу виділена на фоні неба за рахунок великої плями тіні, що робить його більш важким і контрастним. Масштаб будівлі в порівнянні з навколишніми елементами (дерева, кущі) підкреслює його велич та значущість. Композиція викликає відчуття спокою завдяки статичності композиції. Центральне розташування костелу, його висота та гра світла створюють відчуття стабільності та духовності.

Вертикальні лінії вежі та інших архітектурних елементів костелу створюють ритми, відчуття висоти та піднесеності. Ці лінії контрастують з горизонтальними лініями землі та неба, що додає картині статичності. Це протистояння вертикальних та горизонтальних ліній робить композицію більш збалансованою та гармонійною.

Була звернута увага на пропорції костелу відносно розміру полотна, щоб зберегти правильні масштаби та уникнути занадто великого або маленького зображення.

Для надання картини глибини простору додані елементи на дальніх планах це к дерева, архітектурні об'єкти. Це допомогло створити відчуття перспективи. Для того щоб ці елементи підкреслювати масштабність головного об'єкту всі додаткові були зображені з врахуванням лінійної та повітряної перспективи.

Крім того контрасти тіней і світла теж у композиції відіграють важливу роль. Чим далі від глядача, тим м'якше стають контрасти і тим холодніше стають колірні плями, таким чином підкреслюється глибина простору. На основі найкращого варіанту композиційного пошуку, було вирішено перейти до наступного етапу, пошуку колористичного вирішення.

3.3. Пошуки колористичного рішення художньої роботи

Колорит - це один із самих важливих способів виразності живописного твору. У пейзажі Фастівського костелу присутні контрасти гармонійних кольорів світло-жовтого кольору, який надає споруді теплоту і підкреслює її архітектурну витонченість і холодного фіолетово-синього у тінях. Сонячне світло, яке падає на костел, створює контрасти між освітленими частинами і тінями, додаючи глибини і об'єму будівлі. Деякі частини будівлі, зокрема шпилі та вікна, мають легкі відблиски, що підкреслює їхню текстуру та матеріал. Живописний етюд було виконано в теплих та холодних тонах, що створює контраст між небом та землею, а також між архітектурою та природою. Блакитне небо з легкими хмарами створює відчуття спокою, тоді як зелень на передньому плані додає свіжості та живості композиції.

Для того щоб вирішити питання колориту було створено живописний етюд в техніці олійного живопису (Дод.В.3.2.40).

Ярке, сонячне освітлення принципово змінює колірний стан предметів і об'єктів. Всі ділянки на які падає сонячне освітлення стають світлішими і теплішими, а у тіньовій частині пейзажу, у відмінності від розбілених освітлених елементів все сприймається більш насиченим, підфарбованим рефlekсами близько розташованих предметів.

Світлі частини фасаду костелу сяють золотистим відтінком, що відбиває сонячні промені, тоді як тіньові частини набувають м'яких та холодних відтінків. Темніші відтінки в тінях та на деталях архітектури підкреслюють структурні особливості будівлі та додають їй об'єму.

Дерева, біля костелу, додають до пейзажу різноманітності завдяки своїм відтінкам зеленого – від насичено-темних до світло-зелених тонів. Листя на деревах, освітлене сонцем, створюючи ілюзію мерехтіння та руху, а інші частини дерев занурені в тінь, що додає композиції об'єму та реалістичності.

Небо над костелом яскраво-блакитне, з теплими хмаринками, які на холодному небі підкреслюють стан освітлення. Сонячне світло робить небо насиченим і контрастним, що підкреслює архітектуру костелу та зелень дерев. Відблиски сонця на хмарах створюють додатковий ефект яскравості та легкості.

Загалом, картина контрастна завдяки сонячному світлу та тіням. Контрасти між світлом і тінню на фасаді костелу, а також між освітленими і затемненими частинами дерев і неба, надають пейзажу динамічності та реалістичності. Ці елементи створюють гармонійну та виразну композицію, що передає атмосферу сонячного дня біля Фастівського костелу.

Після вирішення колірного стану художньої роботи можна переходити до наступного етапу перенесення малюнку на полотно і створенню живописного зображення за допомогою олійних на полотні розміром 80x60.

3.4. Техніка виконання художньої роботи

Особливості живопису олійними фарбами визначаються специфікою самого матеріалу.

Виконання пейзажу з зображенням Фастівського костелу в реалістичному стилі потребує особливої уваги до деталей, атмосфери та техніки нанесення фарб. Основна мета – передати атмосферу і миттєве враження від сцени, щоб глядачі могли відчувати емоції і красу моменту. Картина повинна викликати почуття легкості, світла і природності, демонструючи швидкоплинну красу навколишнього світу.

Для створення живописного імпрісіоністичного пейзажу – було вирішено обрати полотно розміром 80x60,

Для основи було обрано ґрунтоване полотно великого розміру, що дозволяє відобразити широкі мазки і деталі.

На підготовленому полотні був виконаний олівцевий ескіз для визначення основних композиційних елементів, пропорцій та розташування Фастівського костелу, дерев і неба (Дод.В.3.2.43).

Далі було зроблено імприматуру (Дод.В.3.2.44), яка стане основою для подальшого малювання та допоможе підкреслити кольорову палітру картини.

Для підмальовки, це перший етап живопису, використовувалися розведені олійні фарби, щоб створити базові кольорові плями і намітити основні колірні відтінки пейзажу. Робота над пейзажем почалася з нанесення великих кольорових мас. Використовуючи широкі пензлі, було створено основні кольорові блоки для неба, костелу та дерев.

Особлива увага приділялася передачі яскравого блакитного неба з білими хмарами, світло-жовтого кольору костелу та різноманітних відтінків зеленого для дерев.

З метою передачі імпресіоністичного ефекту світла, фарби накладалися швидкими, короткими мазками, які імітують мерехтіння світла на поверхнях. Також використовувалася техніка "по мокрому", коли художник наносить кольорові мазки один поверх іншого, створюючи багат шарову текстуру. Цей метод дозволяє фарбам змішуватися прямо на полотні, що створює характерний імпресіоністичний ефект.

Кольорові мазки накладаються швидкими, ритмічними рухами пензля, що надає картині відчуття динаміки та живості. Ця техніка виконання дозволила створити яскравий та живий імпресіоністичний пейзаж, який передає атмосферу сонячного дня біля Фастівського костелу та динамічну гру світла і тіні.

Сонячне світло і тіні були створені за допомогою контрастних кольорів: теплих золотистих і жовтих відтінків для освітлених ділянок та холодніших синіх і сірих для тіней. Для передачі текстури костелу та листя дерев використовувалися різноманітні техніки мазків. Пастозні мазки допомогли створити фактуру, тоді як тонші пензлі були використані для деталізації листя. Деякі елементи, такі як дрібні гілки або деталі архітектури, були промальовані тонкими лініями для додавання чіткості.

Після висихання основних шарів фарби були нанесені завершальні штрихи для підкреслення світлових ефектів та глибини. Використовувалися як непрозорі, так і прозорі шари для досягнення потрібного ефекту. Останні штрихи включали додавання акцентів та підсвічування, що створює відчуття завершеності картини.

Після завершення роботи картина повинна висохти. Після повного висихання фарб, картина покривається захисним лаком, що допомагає зберегти яскравість кольорів і забезпечує довговічність твору та захистити поверхню від пошкоджень (Дод.В.3.2.45).

3.5. Художня робота в інтер'єрному середовищі

Живописна картина "Між війною та молитвою" зображає міський пейзаж з архітектурною пам'яткою — Фастівським костелом. Вона виконана в стилі імпресіонізму, живописною олійною технікою для передачі краси архітектурного пейзажу, створення позитивних емоцій у глядача.

Картина буде розміщена в зоні відпочинку на стіні, обробленій дерев'яними декоративними рейками, що додасть інтер'єру природного та затишного відчуття. Дерев'яні рейки створюють текстурований фон, який підкреслює натуральність пейзажної художньої роботи, роблячи її центральним акцентом в приміщенні. Дерево, як матеріал, символізує природність та стабільність, що підсилює загальну атмосферу спокою, натуральності та комфорту в зоні відпочинку.

Поряд з картиною розміщені два комфортні крісла та невеликий дерев'яний столик. М'які крісла виконані в натуральних коричневих відтінках, які підтримують загальну і натуральну кольорову гаму та атмосферу приміщення, не відволікаючи увагу від картини. Вони забезпечують зручні місця для сидіння, де пацієнти та персонал зможуть розслабитися, насолоджуватися мистецтвом та відпочиваючи між процедурами.

Картина "Між війною та молитвою" є самим головним художнім акцентом, творчою домінантою в зоні відпочинку реабілітаційного простору. Вона привертає увагу своєю емоційною глибиною, приємною кольоровою гамою, яка заспокоює, та символічним змістом, створюючи точку зосередження для роздумів та натхнення.

Розміщення картини на стіні у зоні відпочинку створює гармонійну та заспокійливу атмосферу. Естетичний вплив картини допомагає знизити рівень стресу, сприяє психологічному комфорту та підтримує процес лікування. Пацієнти, які очікують своїх процедур або просто відпочивають, можуть знайти в ній джерело натхнення та моральної підтримки. Вона допомагає створити спокійне, затишне та підтримуюче середовище, де пацієнти можуть відновлюватися фізично та психологічно.

Місце розміщення картини поруч з комфортними кріслами та столиком і достатньою кількістю декоративних рослин, які надають природної атмосфери приміщенню, робить пейзаж – центральним акцентом в інтер'єрному середовищі.

Інтер'єр буде лаконічним, просторовим та багатим на природне освітлення. Надзвичайно важливо спроектувати ергономічну зону, в якій пацієнти зможуть відчувати себе в безпеці. До інтер'єрного рішення буде входити використання натуральних елементів, таких як дерево та каміння. В цій зоні відпочинку буде велика кількість декоративних та різноманітних рослин, а також один цікавий елемент – ярусний ставок, в якому будуть плавати справжні рибки.

Людам зараз дуже потрібно якомога більше взаємодіяти з природнім середовищем, тому створення таких декоративних ставків, фонтанів, оранжерей та подібних зелених та природних зон – надзвичайно позитивно буде впливати на психоемоційний стан людей та заспокоювати їх. Картина з зображенням пейзажу стане чудовою частинкою інтер'єру.

Висновки до розділу III

Підсумовуючи роботу над живописною картиною Фастівського костелу, можна виділити кілька ключових аспектів, що визначають її художню цінність та виразність. Основною метою картини було створення враження гармонії між архітектурною величиною костелу та природним оточенням. Концепція полягає у відображенні краси і значущості історичної споруди через призму імпресіоністичного бачення. Важливим було передати атмосферу місця, його спокій. Використання різноманітних технік і прийомів дозволило створити гармонійну і збалансовану композицію.

Центральне розташування костелу, оточеного зеленими деревами та блакитним небом, забезпечує зорову рівновагу. Використання коротких мазків, характерних для імпресіоністичної техніки, надало картині живість і динамічність, підкресливши красу природного середовища. Контрастне використання світло-жовтих тонів костелу на тлі яскравого блакитного неба та різноманітних відтінків зеленого створює відчуття реалістичності та об'ємності.

Гра світла і тіні додає глибини і виразності зображенню, підкреслюючи архітектурні деталі і природні елементи. Олійна техніка дозволила досягти багат шаровості та насиченості кольорів. Ретельне опрацювання деталей та фінальні акценти завершили композицію, додавши їй завершеності та гармонійності. Картина з Фастівським костелом може стати центральним елементом інтер'єру, надаючи йому унікальності та атмосферності. Завдяки своїй яскравості і контрастності, вона здатна підкреслити будь-яке просторове рішення, додавши приміщенню глибини і історичної значущості. Ця робота може позитивно вплинути на психоемоційний стан пацієнтів в реабілітаційному просторі, створюючи атмосферу спокою і натхнення.

ВИСНОВКИ

Ціль і задачі атестаційної роботи досягнуті. Вивчена та проаналізована література по темі, що дозволило доповнити знання по історії виникнення пейзажного жанру, методиці виконання творчої роботи. Дослідження теоретичних засад образотворчого мистецтва а також практичного застосування художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору, дозволило зрозуміти значення впливу художньої роботи на формування функціонального та естетичного середовища.

У розділі I було досліджено історичний досвід створення пейзажу, що дозволило з'ясувати еволюцію пейзажу в українському мистецтві та відокремити основні стильові особливості сучасного мистецтва. Особлива увага була приділена новітнім течіям і різновидам жанру, що сприяло глибшому розумінню динаміки його розвитку.

У розділі II було розглянуто історію та сучасну практику художньо-декоративного оздоблення інтер'єру реабілітаційного простору. На основі теоретичних та нормативних засад було встановлено, що художня робота значно впливає на психоемоційний стан пацієнтів, покращуючи їхнє загальне самопочуття та підвищуючи комфорт їхнього перебування в реабілітаційному просторі. А також аналіз засобів, новітні течії, особливостей і прийомів художньо-декоративного оздоблення інтер'єру та створення функціонально-планувального рішення, що підкреслюють важливість дизайну для покращення якості життя пацієнтів.

У розділі III було детально розглянуто та проаналізовано закони та правила композиції. Вивчення кольорової гами та використання світла вказало на важливість їхнього впливу на візуальність та емоційний контекст твору. Техніка виконання, зокрема імпресіоністичний підхід в олійній техніці, підкреслила естетичну виразність роботи і забезпечила її глибоке звучання у контексті інтер'єрного середовища реабілітаційного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архип Куїнджі: цікаві факти та біографія українського художника. URL: <https://suspilne.media/culture/263328-prometej-ukrainskogo-zivopisu-abo-ak-arhip-kuindzi-nis-u-masi-svitlo/> (дата звернення: 17.05.2024)
2. Бажан. М. П. Історія українського мистецтва: в 6 т. Т. 4. Кн. 2. Мистецтво другої половини ХІХ – ХХ ст. / гол. ред. М. П. Бажан; відп. ред. В. І. Касіян. Київ : Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1970. 5 с.
3. Гаврющенко О.А. Історія культури: навч. посіб. Київ : Кондор, 2004. 171 с.
4. ДБН В.2.2-10:2022 "Заклади охорони здоров'я. Основні положення". URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3079865278767564517?doc_type=2 (дата звернення: 24.05.2024)
5. ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ Будинки і споруди. Київ. 10. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житловокомунального господарства України 2018. С. 1-80. URL: https://uu.edu.ua/upload/Inclusiya/Bezbarjernist/1832_DBN-v-2-2-40.pdf (дата звернення: 24.05.2024)
6. ЗАКЛАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я основні положення ДБН В.2.2-10:2022 : Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 26.12.2022 №278. Видання офіційне. Київ. Мінрегіон України 2022. С. 30-53. URL: https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2023/03/DBN_V2-2-10_2022.pdf (дата звернення: 24.05.2024)
7. Костел Воздвиження Святого Хреста, Фастів . URL: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/67455_kostel-vozdvizheniya-svyatogo-kresta-fastov.htm#/google_vignette (дата звернення: 06.05.2024)
8. Крвавич Д.П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: навч. посіб. у 3ч. Ч.3. Львів : Світ, 2005. 115 с.

9. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис XIX – початку XX сторіччя. Київ : Балтія-Друк, 2007. 120 с.
10. Ліндсей. Д. Коротка історія культури від доісторичних часів до доби Відродження / пер. з англ. В. та Л. Герасимчуків / за ред. Г. Юркова, Т. Татаренкова. Київ : Мистецтво, 1995. Т. 2. 192-196 с.
11. Лобановський Б. Б., Говдя П. І. Українське мистецтво другої половини XIX - початку XX ст. Київ : Мистецтво, 1989. 15 с.
12. Приватна клініка у Бучі. URL: <https://adonis.com.ua/uk/branch/chastnaja-klinika-v-buche/> (дата звернення: 25.05.2024)
13. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX-XXI століть / Ін-т проблем сучасн. мист-ва АМУ. Київ : ВХ [студіо], 2008. 9-15 с.
14. Соловійова Ю. О. Українське мистецтво в історичному вимірі : навч.-метод. посіб. / Ю. О. Соловійова, О. А. Мкртічян ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : Точка, 2017. 89 с.
15. Стиль класицизм в українському живописі – Історія Українського мистецтва. URL: <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti-32/stil-klasicizm-v-ukrajinskomu-zhivopisi.html> (дата звернення: 17.05.2024)
16. Стиль сучасного мистецтва. URL: <https://joseartgallery.com/uk/articles/contemporary-art> (дата звернення: 19.05.2024)
17. Сьомка Сергій Володимирович, Антонович Євген Антонович Дизайн інтер'єру, меблів та обладнання : підручник /С.В. Сьомка, Є.А. Антонович; Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. Київ : Ліра-К, 2018. 187-190 с.
18. Сьомка Сергій Володимирович Ергономіка та ергодизайн : підручник /Сергій Сьомка; Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ : Ліра-К, 2017. 118-125 с.

19. Тімохін В. О., Шебек Н. М., Третяк Ю. В. та ін. Основи дизайну архітектурного середовища. Київ : 2010. 6-11 с.
20. Українське мистецтво кінця XIX – початку XX ст. – Історія Українського мистецтва. URL: <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti-36/ukrajinske-mistectvo-kincja-xix-rochatku-xx-st.html> (дата звернення: 17.05.2024)
21. Юр М. Абстрактний живопис України: світові тенденції та національні традиції. URL: <https://www.academia.edu/37470005> (дата звернення: 18.05.2024)
22. Юр М. В. Естетико-культурологічні особливості художнього простору в живописі імпресіонізму. МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. 2014. Вип. 10. С. 259-260.
23. 21 сучасний художник-пейзажист. URL: <https://obsessedwithart.com/contemporary-landscape-artists/> (дата звернення: 18.05.2024)
24. A Brief History of Landscape Art: Focus on Famous Landscape Paintings. URL: <https://blog.artsper.com/en/a-closer-look/a-brief-history-of-landscape-art-and-painting/> (дата звернення: 16.05.2024)
25. Anagennisi Recovery and Rehabilitation Centre. <https://www.anagennisi-ae.gr/> URL: (дата звернення: 29.05.2024)
26. Biophilic design is 2021's most exciting new interior trend – how to use it in your home. URL: <https://www.homesandgardens.com/news/biophilic-design#:~:text=What%20is%20biophilic%20interior%20design%3F%20Biophilic%20interior%20design,can%20see%20or%20are%20surrounded%20by%20house%20plants.> (дата звернення: 21.05.2024)
27. Brief History of the Landscape Genre. URL: https://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/landscapes/background1.html#:~:text=In%20the%2017th%20century%20the%20classical%20landscape%20was,described%20Arcadia%20as%20the%20home%20of%20pastoral%20simplicity. (дата звернення: 14.05.2024)

28. Cell Therapy Center EmCell. URL: <https://www.facebook.com/emcellua/photos/pb.100063558822728.-2207520000/2601370180108500/?type=3> (дата звернення: 25.05.2024) [36]
29. Color Therapy Types, Techniques, and Benefits. URL: <https://www.verywellmind.com/color-therapy-definition-types-techniques-and-efficacy-5194910> (дата звернення: 21.05.2024)
30. Constance Care Rehabilitation Center. URL: <https://constancecare.pl/en/page/gallery-10/> (дата звернення: 28.05.2024)
31. Cubism | Essay | The Metropolitan Museum of Art | Heilbrunn. URL: https://www.metmuseum.org/toah/hd/cube/hd_cube.htm (дата звернення: 15.05.2024)
32. Exploring the Beauty of 19th Century European Landscape Painting. URL: <https://19thcentury.us/19th-century-european-landscape-painting/> (дата звернення: 14.05.2024)
33. Land art | Tate. URL: <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/l/land-art> (дата звернення: 16.05.2024)
34. Landscape painting. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Landscape_painting#cite_ref-16 (дата звернення: 14.05.2024)
35. Mark Cartwright Impressionism. URL: <https://www.worldhistory.org/Impressionism/> (дата звернення: 14.05.2024)
36. Markov Clinic – Rehabilitation and Spine Treatments in Murter, Croatia. URL: <https://www.placidway.com/profile/322481/Polyclinic-Markov> (дата звернення: 29.05.2024)
37. Naomi Blumberg Landscape painting | Impressionism, Realism & Nature Art. URL: <https://www.britannica.com/art/landscape-painting> (дата звернення: 13.05.2024)

38. New Life (Нью Лайф) медичний центр м. Київ. URL: <https://new-life-kyiv.103.ua/rubric/reabilitacionnye-centry/> (дата звернення: 27.01.2024)
39. Post-Impressionism Movement Overview | TheArtStory. URL: <https://www.theartstory.org/movement/post-impressionism/> (дата звернення: 15.05.2024)
40. Surrealism Movement Overview | TheArtStory. URL: <https://www.theartstory.org/movement/surrealism/> (дата звернення: 16.05.2024)
41. The Evolution And History Of Rehab - Addiction Center. URL: <https://rehabilitationmatters.com/what-is-rehabilitation-2/context-of-rehabilitation/evolution-of-rehabilitation/> (дата звернення: 23.05.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

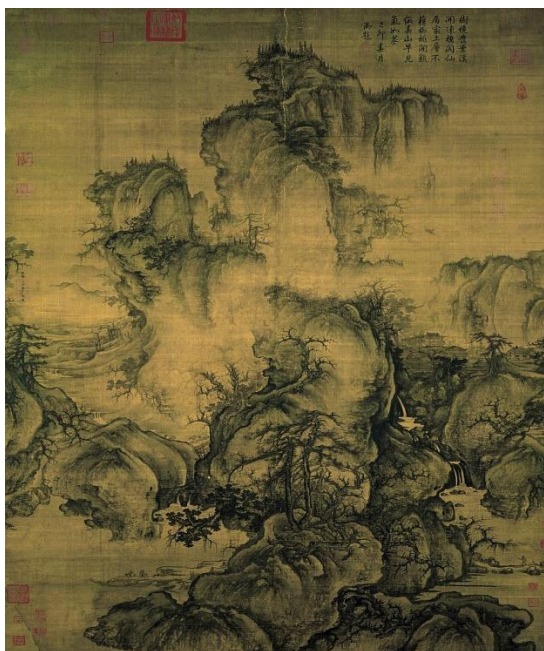

Рис.1.1.1. "Рання Весна".

[[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B0%D0%BD%D1%8C-%D1%88%D1%83%D0%B9#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Guo_Xi_-_Early_Spring_\(large\).jpg](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B0%D0%BD%D1%8C-%D1%88%D1%83%D0%B9#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Guo_Xi_-_Early_Spring_(large).jpg)]

Рис.1.1.2. Леонардо да Вінчі. "Мона Ліза". 1503-1519.

[<https://www.wikiart.org/uk/leonardo-da-vinchi/mona-liza-1504>]

Рис.1.1.3. Леонардо да Вінчі. *"Діва Марія в гроті"*.1483-1486.

[<https://www.wikiart.org/uk/leonardo-da-vinchi/virgin-of-the-rocks>]

Рис.1.1.4. Каспар Давид Фрідріх. *"Мандрівник над морем туману"*. 1818.

[<https://www.wikiart.org/uk/kaspar-david-fridrikh/mandrivnik-nad-morem-tumanu-1818>]

Рис.1.1.5. Каспар Давид Фрідріх. *"Монах у моря"*. 1808-1810.
[<https://greatartists.ru/monah-u-morya/>]

Рис.1.1.6. Джон Констебль. *"Хейвейн"*. 1821.
[<https://www.wikiart.org/en/john-constable/the-hay-wain-1821>]

Рис.1.1.7. Вільям Тернер. "Дощ, пар і швидкість". 1844.

[<https://www.wikiart.org/uk/vilyam-terner/doshch-para-i-shvidkist-velika-zakhidna-zalznitsya>]

Рис.1.1.8. Клод Моне. "Враження, Схід сонця". 1872.

[<https://www.wikiart.org/uk/klod-mone/vrazhennya-skhid-sontsya-1873>]

Рис.1.1.9. Вінсент Ван Гог. "Зоряна ніч". 1889.

[<https://www.wikiart.org/uk/vinsent-van-gog/zoryana-nich-1889>]

Рис.1.1.10. Пабло Пікассо. "Фабрика в Орта-де-Ебро". 1909.

[<https://www.artchive.com/artwork/brick-factory-in-tortosa-factory-at-horta-de-ebro-pablo-picasso-1909/>]

Рис.1.2.11. Тарас Григорович Шевченко. *"Богданова церква у Суботів"*. 1845.
 [<https://www.t-shevchenko.name/uk/Painting/Album1845/SubotivChurch.html>]

Рис.1.2.12. Архип Куїнджі. *"Місячна ніч на Дніпрі"*. 1880.
 [<https://www.wikiart.org/uk/arkhip-kuyindzhi/misyachna-nich-na-dnipro-1880>]

Рис.1.2.13. Архип Куїнджі. "Українська ніч". 1876.

[<https://www.wikiart.org/uk/arkhip-kuyindzhi/ukrayinska-nich-1876>]

Рис.1.3.14. Олександр Дубовик. "Спокій". 1971.

[http://www.archive-uu.com/ua/profiles/dubovik-oleksandr/catalog/roboti-perehidnogo-periodu_du/picture/spokij_01]

Рис.1.3.15. Олександр Дубовик. "Лавра". 1972.

[http://www.archive-uu.com/ua/profiles/dubovik-oleksandr/catalog/roboti-perehidnogo-periodu_du/picture/lavra_-_]

Рис.1.3.16. Віктор Іванів. "На морі. Романтичний вечір". 2022.

[<https://kyiv.gallery/viktor-ivaniv/kartyna-na-mori-romantychnyi-vechir-15009>]

Рис.1.3.17. Віктор Іванів. *"Хати. Місячна ніч"*. 2018.

[<https://kyiv.gallery/viktor-ivaniv/kartyna-khaty-misiachna-nich-9065>]

Рис.1.3.18. Олександр Шандор. *"Червона осінь в населеному пункті"*.

[<https://obsessedwithart.com/contemporary-landscape-artists/>]

Рис.1.3.19. Олександр Шандор. *"Гори-гіганти"*.

[<https://obsessedwithart.com/contemporary-landscape-artists/>]

Рис.2.1.20. Біофільний дизайн.

[<https://www.homesandgardens.com/news/biophilic-design#:~:text=What%20is%20biophilic%20interior%20design%3F%20Biophilic%20interior%20design,can%20see%20or%20are%20surrounded%20by%20house%20plants.>]

Рис. 2.1.21. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру клініки "ADONIS" м. Буча, Україна.

[<https://adonis.com.ua/uk/branch/chastnaja-klinika-v-buche/>]

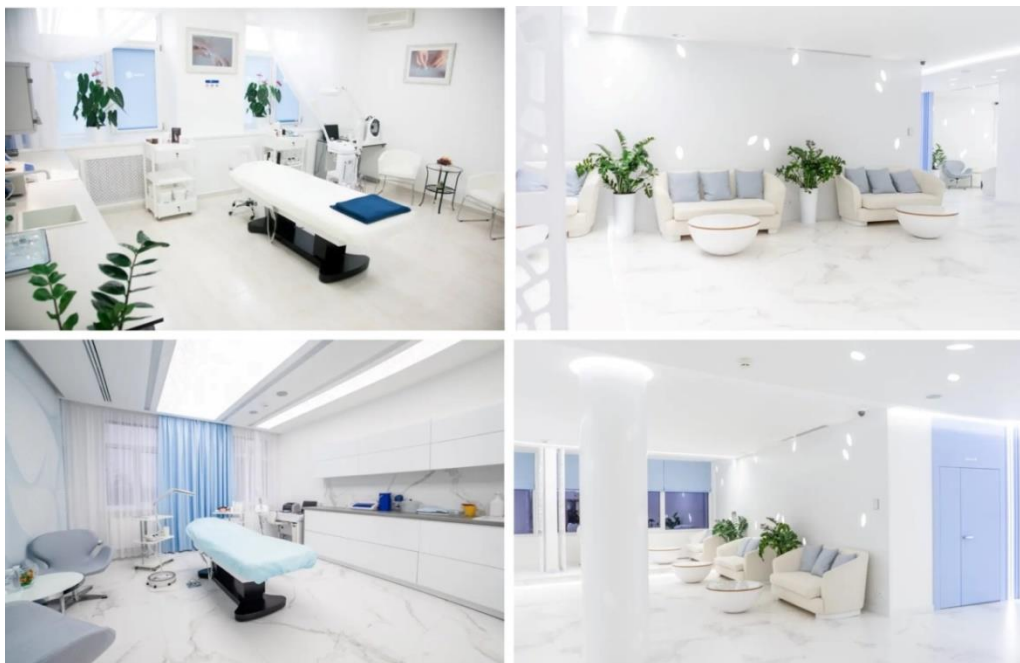

Рис. 2.1.22. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру медичного центру "*EmCell Cell Therapy Center*" м. Київ, Україна.

[<https://www.facebook.com/emcellua/photos/pb.100063558822728.-2207520000/2601370180108500/?type=3>]

Рис. 2.1.23. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційного центру "*New Life (Нью Лайф)*" м. Київ, Україна.

[<https://new-life-kiev.103.ua/rubric/reabilitacionnyye-centry/>]

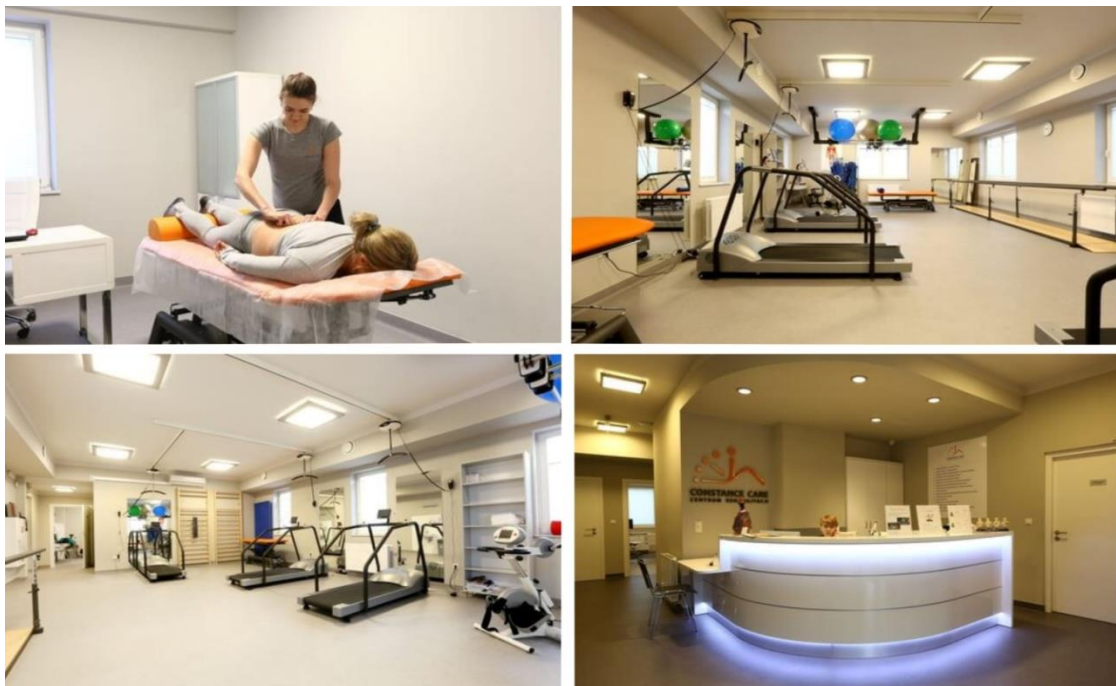

Рис. 2.1.24. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру реабілітаційного центру "CONSTANCE CARE" м. Варшава, Польща.

[<https://constancecare.pl/en/page/gallery-10/>]

Рис. 2.1.25. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру центру відновлення та реабілітації "ANAGENNISI" м. Салоніки, Греція.

[<https://www.anagennisi-ae.gr/>]

Рис. 2.1.26. Художньо-декоративне оздоблення інтер'єру центру реабілітаційної клініки Маркова, м. Муртер, Хорватія.

[<https://www.placidway.com/profile/322481/Polyclinic-Markov>]

Рис.3.2.27. Олександр Володимирович Кашенко. Проспект - "Подорож".

Рис.3.2.28. Олександр Володимирович Кашенко. Проспект - "Подорож".

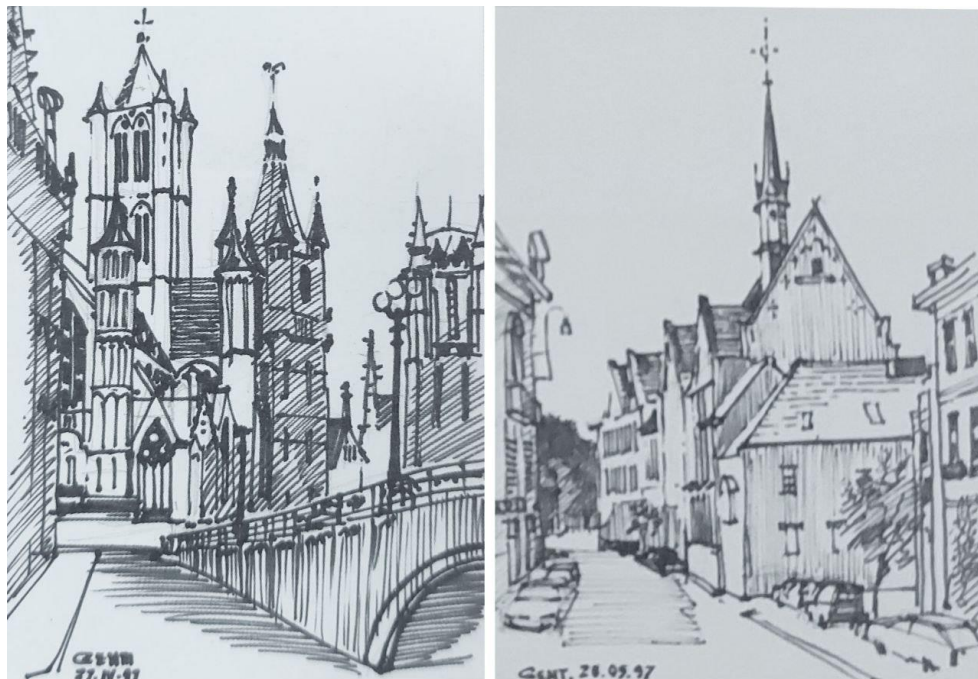

Рис.3.2.29. Олександр Володимирович Кашченко. Проспект - *"Подорож"*.

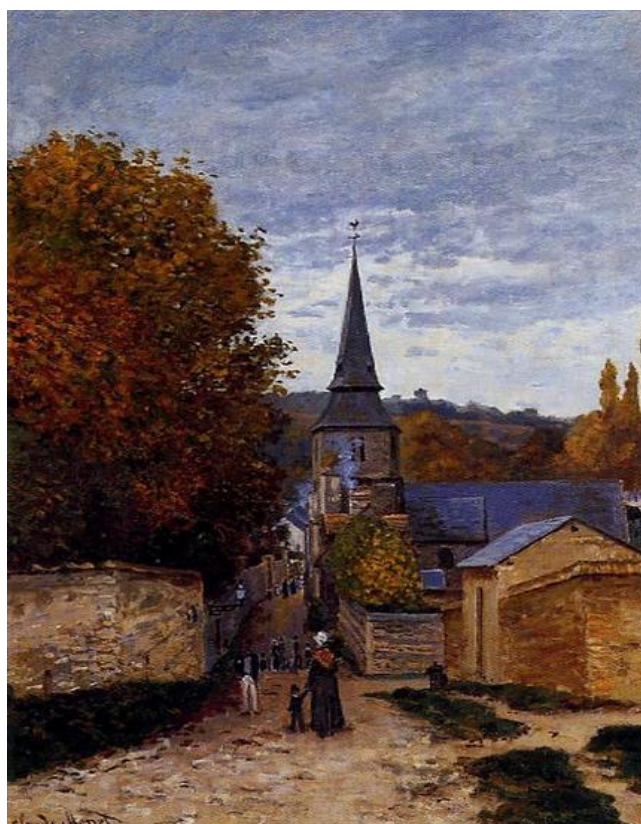

Рис.3.2.30. Клод Моне. *"Вулиця в Сент-Адресс"*. 1867.

[<https://www.wikiart.org/ru/klod-mone/ulitsa-v-sent-adres-1867>]

Рис.3.2.31. Клод Моне. *"Канал в Амстердам"*.1874.

[<https://gallerix.ru/album/Claude-Monet/pic/glrx-92689091>]

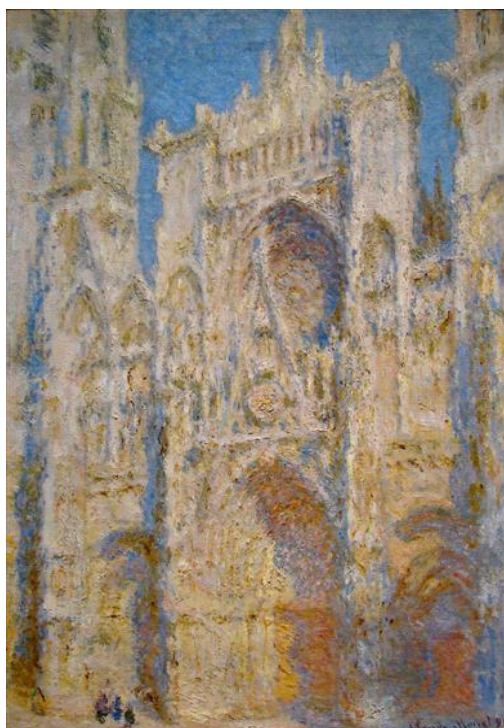

Рис.3.2.32. Клод Моне. *"Руанський собор – сонячне світло"*.1894.

[<https://www.wikiart.org/ru/klod-mone/ruanskiy-sobor-zapadnyy-fasad-solnechnyy-svet-1894>]

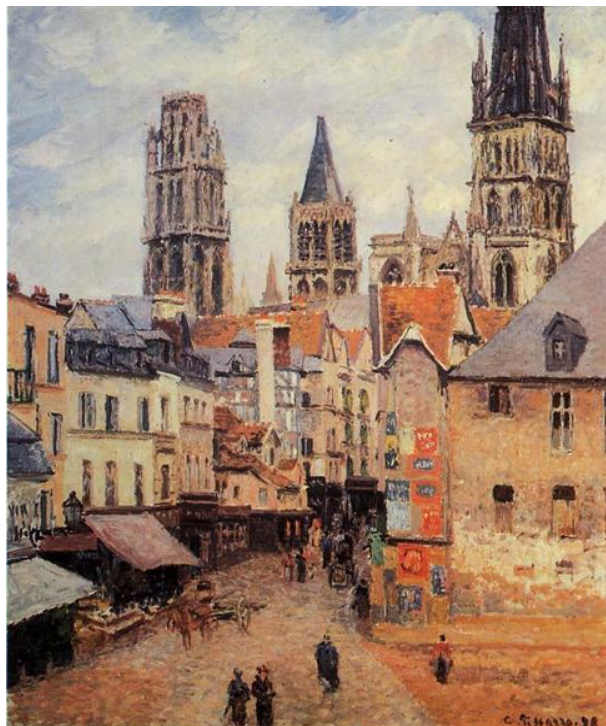

Рис.3.2.33. Каміль Піссарро. *"Вулиця Епісері, Руан, Сонячне світло, полудень"*.1898.

[<https://www.wikiart.org/uk/kamil-pissarro/rue-de-l-epicerie-at-rouen-on-a-grey-morning-1898>]

Рис.3.2.34. Каміль Піссарро. *"Дахи старого Руана"*.1896.

[<https://www.wikiart.org/ru/kamil-pissarro/the-roofs-of-old-rouen-grey-weather-1896>]

Рис.3.2.35. Каміль Піссарро. *"Вид на Руан"*.1883.

[<https://www.wikiart.org/uk/kamil-pissarro/view-of-rouen-1883>]

Рис.3.2.36. Трохименко Карп Дем'янович. *"Осінь у Лаврському заповіднику"*.1959.

[<https://www.wikiart.org/ru/karp-demyanovich-trokhimenko/autumn-in-the-lavra-reserve-1959>]

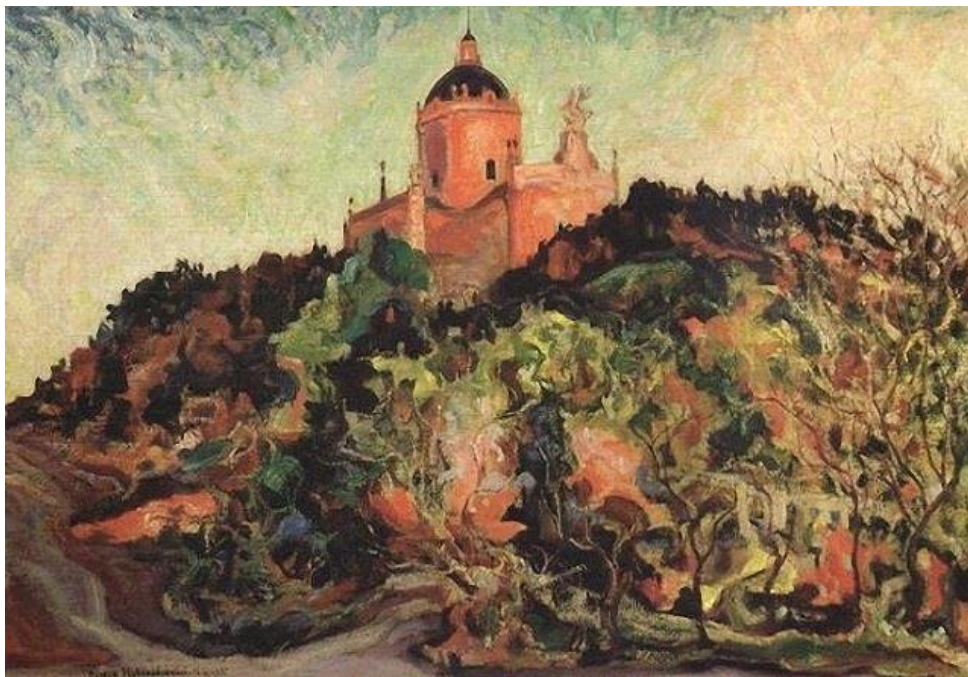

Рис.3.2.37. Олексій Харлампійович Новаковський. *"Собор святого Юра"*.

[<https://www.wikiart.org/ru/aleksey-kharlampievich-novakovskiy/sobor-svyatogo-yura>]

Рис.3.2.38. Власні зображення. *"Ескізи та начерки Фастівського костелу. Пошуки композиції"*.

Рис.3.2.39. Власні зображення. *"Ескізи та начерки Фастівського костелу. Пошуки композиції"*.

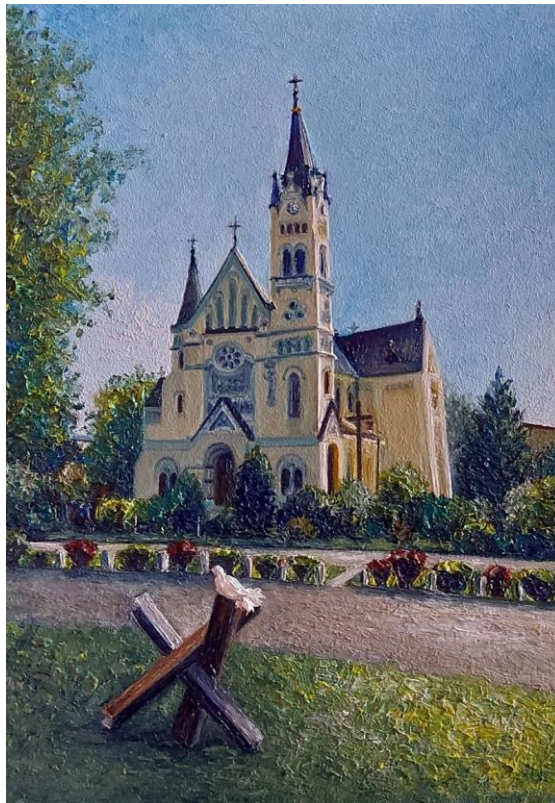

Рис.3.2.40. Власні зображення. *"Етюд Фастівського костелу олійними фарбами. Пошуки кольорового рішення"*.

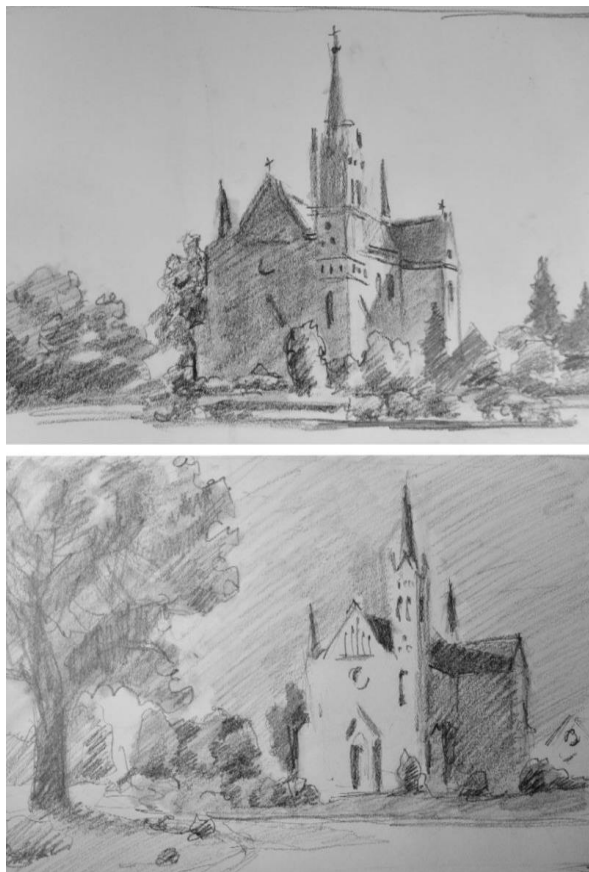

Рис.3.2.41. Власні зображення. "Ескізи та начерки Фастівського костелу. Пошуки композиції".

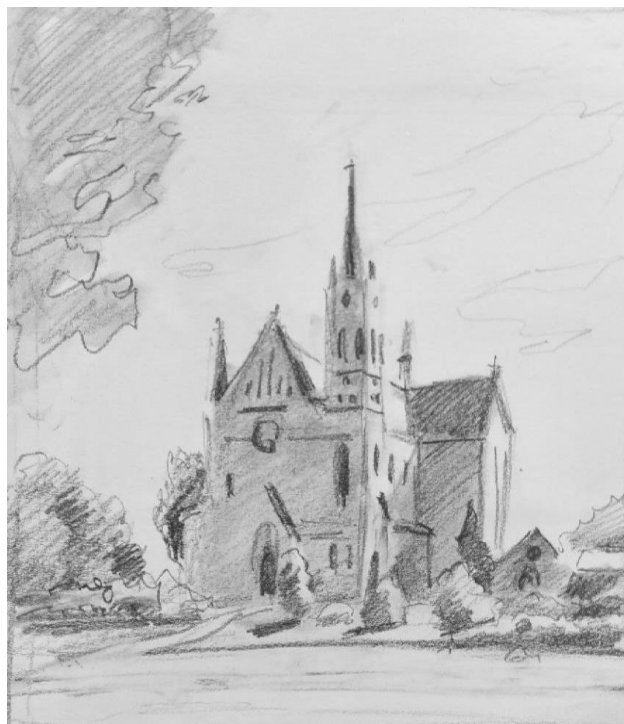

Рис.3.2.42. Власні зображення. "Обраний варіант композиції".

Рис.3.2.43. Власні зображення. *"Ескіз костелу на полотні"*.

Рис.3.2.44. Власні зображення. *"Імприматура"*.

Рис.3.2.45. Власні зображення. *"Між війною та молитвою"*.